

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

9^E JAARGANG

WOENSDAG 13 FEBRUARI 1924

No. 424

INHOUD

	Blz.
DE TWEEDE ALGEMEENE VERKEERSCONFERENTIE VAN DEN VOLKENBOND II door Prof. Dr. J. H. W. Verzijl.	146
Geen oplossing van het Werkloosheidsvraagstuk door C. J. P. Zaalberg	147
Meer Rekenschap! door J. Ratté	148
De economische ontwikkeling van Sovjet-Rusland V. De Russische Commerzbank (Roskombank) door Dr. S. Millner	150
De burgerlijke Rechter in de Vakactie door Prof. Mr. W. H. Drucker	151
Internationale organisatie van Industriële Werkgevers door D. Hudig L.Jzn.	153
Een verkeerde oplossing van het Werkloosheidsvraagstuk door Ir. C. C. J. de l'Espinasse	154
De Internationale Conferentie over de Arbeidsstatistiek door Mr. E. W. van Dam van Isselt	154
De Kanalenaanleg in Limburg	155
AANTEKENINGEN:	
Indexcijfers van groothandelsprijzen	156
De industrialisatie van N. O.-Indië	157
BOEKAANKONDIGING:	
H. F. R. Dubois: De Registratiewet 1917, bespr. door Mr. H. M. A. Schadee	158
INGEZONDEN STUKKEN:	
Staats-onverschilligheid door C. C. Zeverwijn	159
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	159
MAANDSIJFERS:	
Résumé uit het „Monthly Bulletin of Statistics”	160
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	161—168
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: Mr. G. W. J. Bruins.

Redacteur-Secretaris van het weekblad: D. J. Wansink.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.

Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.

12 FEBRUARI 1924.

In den toestand van de geldmarkt kwam ook deze berichtswEEK nog geen verandering. De geldvraag bleef nog onverminderd aanhouden, zoodat de prolongatierente nog $\frac{1}{4}$ pCt. hooger noteerde dan de vorige week. Particulier disconto bleef onveranderd.

Hoewel het bedrag der rechtstreeks bij De Neder-

landsche Bank geplaatste schatkistpromessen in de afgelopen week van f 53 miljoen tot f 57 miljoen toenam, blijkt de post binnenlandsche wissels op de balans der centrale credietinstelling per saldo toch nog met f 1.6 miljoen te zijn gedaald. Deze vermindering geldt nagenoeg uitsluitend de Bijbank. De beleeningen geven eveneens een teruggang te zien. In totaal verminderden zij van f 155.7 tot f 143.8 miljoen. De daling betreft zowel de effectenbeleeningen als de goederenbeleeningen en komt bijna geheel voor rekening van de Hoofdbank en de Bijbank.

Het renteloos voorschot aan het Rijk steeg met f 1.6 miljoen. De metaalvoorraad bleef vrijwel op dezelfde hoogte. De post papier op het buitenland blijkt met f 200.000 te zijn vermeerderd, terwijl de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans een daling van f 7.5 miljoen vertoonen.

De biljettencirculatie nam met f 19.5 miljoen af. De rekening-courant saldi bleven ongeveer op dezelfde hoogte. Het beschikbaar metaalsaldo stelde zich f 3.9 miljoen hooger dan verleden week.

De wisselmarkt was het grootste gedeelte der week zeer rustig, op bijna onveranderde koersen. Geheel onverwachts trad echter Donderdag laat, en vooral den daaropvolgenden Vrijdag een sterk aanbod in Marken op, waardoor de koers, die sedert November vrijwel op dollarpariteit stond, plotseling 8 à 9 cent daalde. Ook de Franken werden sterk medege trokken en, hoewel in de nieuwe week de markkoers zich vrij krachtig kon herstellen, bleven de Franken flauw.

LONDEN, 9 FEBRUARI 1924.

Het grootere aanbod op de geldmarkt van kort crediet door de couponbetalingen van het Rijk op den 1sten Februari, is van heel korten duur geweest. Daggeld vond Maandag reeds goed emplot en tegen het midden van de week was kort crediet zoozeer gevraagd, dat gereedelijk 3 pCt. betaald werd. Donderdag werd niet zonder moeite leenen bij de Bank voorkomen, maar daggeld deed tot $3\frac{1}{2}$ pCt. Vrijdag trad een lichte reactie in, maar kon de koers zich op 3 pCt. handhaven. Zevendaagsgeld kostte $2\frac{1}{2}$ — $2\frac{3}{4}$ pCt.

Tegen de verwachting in was de discontomarkt vast. Er bestond vraag naar Mei Treasury Bills, de notering was $3\frac{3}{8}$ — $7\frac{1}{16}$ pCt.

2-mnds. prima bankaccept	$3\frac{9}{16}$ — $\frac{5}{8}$ pCt.
3- „ „ „	$3\frac{9}{16}$ — $\frac{5}{8}$ pCt.
4- „ „ „	$3\frac{5}{8}$ — $\frac{11}{16}$ pCt.
6- „ „ „	$3\frac{11}{16}$ — $\frac{13}{16}$ pCt.

DE TWEDE ALGEMEENE VERKEERS- CONFERENTIE VAN DEN VOLKENBOND.

II. 1)

Een ander onderwerp, dat op de tweede algemeene conferentie voor verkeer en doorvoer aan de orde kwam, was dat van een bescheiden begin van internationale samenwerking op het gebied der electriciteitsvoorziening.

Oorspronkelijk was eene geheel andere en in zeker opzicht ook veel ingrijpender regeling beoogd dan die, welke ten slotte in Genève in behandeling is gekomen. Het tweetal op „questions électriques” betrekking hebbende agenda-punten vond nl. zijn eerstén oorsprong in een, bij gelegenheid van de debatten over het internationale spoorwegregiem tijdens de eerste Verkeersconferentie te Barcelona, op voorstel van den Italiaanschen gedelegeerde, den ingenieur Bignami, eenstemmig uitgesproken „wensch”, dat in studie zou worden genomen de uitvoerbaarheid van het denkbeeld om, ter verbetering van de internationaal belangrijke verkeerswegen, te komen tot een algemeene beschikbaarstelling van elektrische energie door de in dat opzicht rijke staten aan die, welke daaraan gebrek hebben.

Dezen „wensch” zou men nauwelijks terugvinden in het bovenbedoelde tweetal conventies, welke ten slotte, als vrucht van het intusschen door de adviseerende en technische commissie ingesteld onderzoek, op de agenda voor Genève voorkwamen, nl. één, strekkende tot toepassing van het beginsel van de vrijheid van doorvoer ook op elektrische energie, en een andere strekkende tot vergemakkelijking van de exploitatie der hydraulische krachten van waterwegen, die deel uitmaken van één internationaal bassin.

Aan den eenen kant was in deze conventie elke beperking der regeling tot het in den „wensch” van Barcelona uitgedrukte doel van bevordering der electricificatie van internationale spoorwegverbindingen vervallen; weliswaar was het contact met Barcelona ook hier niet verbroken, maar het oorspronkelijk bestaan hebbende rechtstreeksche verband tusschen de „electrische kwesties” en de spoorwegresolutie was toch — althans wat deze ontwerpen betreft — tijdens het onderzoek vervangen door een nieuw direct verband met de transit- en waterwegen-conventies, van welker beginselen de ontworpen „electrische conventies” als het ware bijzondere toepassingen zouden zijn. De eenige bepaling, die nog rechtstreeks van den „wensch” van Barcelona afstamt, is te vinden in art. 11 der Spoorwegconventie, dat de mogelijkheid voorziet — meer niet — van bijzondere overeenkomsten tot wederzijdschen bijstand door afstand van brandstoffen of elektrische energie.

Aan den anderen kant was het aanvankelijk denkbeeld om het internationaal economisch en rechtseven te verrijken met een algemeene verbintenis der aan electriciteit rijke staten tot afstand van hun overvloed aan hunne armere naburen, opgegeven. Zoals reeds gebleken was tijdens de eerste Volkenbondsvergadering, toen Italië tegen zijn ruimere denkbeeld van internationale uitwisseling van grondstoffen in het algemeen, van Canada en andere zijden sterk verzet ontmoette, is de gezindheid der staten voor zoodanige internationale philantropie, zelfs op meer beperkt terrein, thans nog niet rijp.

Niettemin heeft de wordingsgeschiedenis der beide ontworpen conventies op de behandeling in Genève een zekeren druk gelegd. Niet zoozeer omdat, in het bijzonder van Tsjechoslowaksche en Joegoslavische zijde, daarin steun is gezocht voor voorstellen om de werking der conventies weder tot het oorspronkelijke doel der electricificatie van internationale spoorwegen te beperken, dus met uitsluiting van andere mogelijke doeleinden, als stroomlevering voor industrieën, ver-

lichting etc., maar in het bijzonder, omdat zij, zooals men de geheele conferentie dóór kon opmerken, bij vele gedelegeerden eene zekere vrees had achtergelaten of opgewekt, dat de staten, langs den weg der bescheiden en vrij onschuldige conventies, ten slotte toch gelokt zouden worden in de hinderlaag van de internationaal verplichte uitwisseling van grondstoffen en andere natuurlijke rijkdommen, zooals de Belgische gedelegeerde in de electriciteitscommissie te kennen gaf in zijn uitroep: „Mais, Messieurs, ce serait le communisme pur!” En deze nachtmerrie van het internationale communisme bleek menigen ochtend weer opnieuw verschillende delegatiehotels te hebben bezocht.

Ook in den vorm waarin het onderwerp der internationale samenwerking op het gebied der electriciteit in November jl. voor de eerste maal in een algemeene conferentie aan de orde kwam, had het de aantrekkingskracht van het nieuwe.

Aanvaarding van de ontworpen regelingen immers zou de eerste grondslagen leggen voor een modern wereld-electriciteitsrecht op een nog vrijwel maagdelijk terrein. Wat er op dit punt tot dusver in bilaterale overeenkomsten was tot stand gekomen, was inderdaad nog zeer weinig. Internationale tractaten over doorvoer van elektrische energie van land A door land B naar land C schijnen nog geheel te ontbreken en de weinige bestaande accoorden over gemeenschappelijke exploitatie van hydraulische kracht en aanverwante onderwerpen beperken zich tot dusver tot enkele plaatselijke regelingen tusschen Frankrijk eenerzijds de Rhône, de Doubs (ten N.W. van Neuchâtel) en de Roja (benoorden Ventimiglia), en een paar meer algemeene betreffende de Noorsch-Zweedsche en de Amerikaansch-Canadeesche grenswateren.

Dit feit was voor de opponenten onder de te Genève vertegenwoordigde Staten eene gereede aanleiding om van den aanvang af en bij herhaling te betoogen, dat de behoefte aan internationale accoorden tusschen buurstaten, laat staan aan collectieve overeenkomsten over deze onderwerpen, tot nog toe niet of nauwelijks was gebleken, dat, waar plaatselijke regeling noodig was geweest, de betrokken staten zonder al te veel moeite tot overeenstemming waren gekomen en dat inmenging van den Volkenbond of vastlegging van algemeene richtsnoeren concrete onderhandelingen slechts zou kunnen schaden. Deze algemeen gehouden overwegingen waren echter op zichzelf niet voldoende om het vrij sterke verzet van landen als Zwitserland, Zweden, Tsjechoslowakije, Roemenië, Brazilië, Spanje, aanvankelijk ook België, te verklaren. Welke de eigenlijke oorzaken daarvan waren, blijkt voldoende, wanneer wij in het kort aangeven, wat de ontwerpers der beide conventies wilden en wat, blijkens de langdurige discussiën over beginselen en bijzonderheden, de oppositie vreesde.

Zoowel het ontwerp betreffende den doorvoer van elektrische energie als dat betreffende de exploitatie der hydraulische krachten van waterwegen, die deel uitmaken van éénzelfde internationaal stroomgebied, beoogden voor de staten wederkeerig de verbintenis in het leven te roepen, om al wat op dien doorvoer, resp. die exploitatie betrekking heeft, in gemeen overleg te regelen, en wel in overeenstemming met enkele groote beginselen, bij voorbaat in de conventies vastgelegd.

Voorzover de transit-conventie aangaat, zouden, volgens die beginselen, de oplossingen ter verzekering van den doorvoer in concrete gevallen door uitsluitend technische overwegingen bepaald moeten worden en zou, bijv. bij de vaststelling van het tracé der hoogspanningsleiding, slechts bij uitzondering met het beoogen der politieke grenzen rekening mogen gehouden worden; de heffing van bijzondere rechten of belastingen ter zake van het enkele feit van den doorvoer zou ongeoorloofd zijn, en over en weer zouden de staten

1) [Zie voor het eerste artikel pag. 98 in het nummer van 30 Jan. jl. — Red.]

hun best moeten doen om, binnen de grenzen hunner nationale wetgeving, de uitvoering der plannen te vergemakkelijken.

Voorzover de conventie over de toepassing van hydraulische krachten betreft, zouden de politieke grenzen zelfs in het geheel geen invloed mogen uitoefenen en dus de plannen tot exploitatie moeten worden ontworpen, alsof het geheele betrokken gebied binnen één land viel, met inachtneming uitsluitend van overwegingen, aan technische eischen, de rentabiliteit der onderneming, de zorg voor behoud van de schoonheid van het landschap en dergelijke ontleend. Welke gevallen voor regeling in aanmerking zouden komen, was uit het ontwerp niet duidelijk op te maken; blijkbaar had men echter het oog o.m. op gevallen, waarin de exploitatie der waterkracht een ongunstigen invloed op den waterstand zou kunnen uitoefenen, of wel zou noodig maken den aanleg van stuwdammen en andere werken, van welke weerstandskracht de veiligheid der aangrenzende gebieden afhangt. In dit laatste geval zouden de betrokken staten zelfs de instelling van gemengde commissies kunnen eischen, welke overigens slechts facultatief werden gesteld.

Ter bevordering van de internationale samenwerking op het gebied der beide conventies werd voor het geval van geschillen inroeping van het advies der raadgevende en technische Volkenbondscommissie voorgeschreven. Beroep op het Permanent Gerechtshof in Den Haag werd, in afwijking van Barcelona, slechts voor één bepaald omschreven geschil over de toepassing der „hydraulische” conventie verplicht gesteld, maar overigens — met een merkwaardigen terugtred op den weg der rechtsontwikkeling — uitdrukkelijk uitgesloten zelfs voor die staten, welke, zooals Nederland, de verplichte rechtsmacht van het Hof in het algemeen hebben aanvaard.

De bezwaren nu, die tegen deze regelingen werden aangevoerd, kunnen tot twee groepen herleid worden, nl. vooreerst die, voortkomend uit vrees voor groote economische nadeelen, en vervolgens die, welke hun oorsprong vonden in ongeneidheid om de nationale souvereiniteit te zeer aan banden te leggen.

Tot de economische bezwaren behoorde o.m. het gevaar van vreemde concurrentie, hetzij rechtstreeks, doordat de transiteerende staat (bijv. Noorwegen) op gunstiger voorwaarden aan een derden staat (bijv. Denemarken) elektrischen stroom zou kunnen leveren dan het getransiteerde land (Zweden), of misschien zelfs in het transitland zelf de nationale electriciteitsfabrieken zou kunnen tegenwerken, — hetzij meer indirect, doordat de spoorwegen van het transitland (bijv. Zwitserland) een groot deel zouden verliezen van het steenkolenvervoer naar den derden staat (bijv. Italië), terwijl deze via eerstbedoeld land voortaan elektrischen stroom zou kunnen betrekken van een electriciteit produceerend ander land (bijv. Frankrijk).

De vrees voor aantasting van de nationale souvereiniteit kwam o.a. tot uiting hierin, dat men zich verzette tegen elke verplichting om ten behoeve van den aanleg van vreemde transit-hoogspanningslijnen het apparaat der onteigeningswetgeving in werking te stellen; dat men de gelegenheid tot exploitatie van watervallen en andere hydraulische krachtbronnen in geen geval wenschte te beperken door voorafgaande overeenstemming voor te schrijven met den buurstaat, wiens belangen wellicht zouden kunnen worden geschaad; dat men in geen enkel geval van (zelfs facultatieve) gemengde commissies iets weten wilde en evenmin tot aanvaarding van eenigerlei vorm van inmenging van derden ingeval van meningsverschil bereid bleek.

Het gevolg van dit complex van bezwaren is geweest, dat men, om tot enig tastbaar resultaat te komen, de oorspronkelijke ontwerpen zóózeer heeft moeten verzwakken, dat de ten slotte aangenomen conventies in wezen meer het karakter van aanbe-

velingen dragen. Hoe sterk men daarvan algemeen overtuigd was, blijkt op treffende wijze uit het feit, dat de oppositie, die voortdurend op „aanbevelingen” had aangestuurd, na vaststelling van den definitieven tekst in die commissie, is omgeslagen, en vóór den conventie-vorm heeft gestemd, opdat niet bij een volgende gelegenheid een eenvoudige recommandatie in een meer bindende conventie zou worden omgezet. (Om een overeenkomstige reden heeft de Nederlandse delegatie deze h.i. te zeer verslachte conventies voorloopig nog niet onderteeënd.

Wat den ten slotte aanvaarden inhoud der twee overeenkomsten betreft, kan in het algemeen gezegd worden, dat de ontworpen verbintenissen tot een minimum zijn teruggebracht.

In zake doorvoer van electrischen stroom door een tusschenland, is alleen overgebleven de verbintenis der belanghebbende staten om met elkander te onderhandelen, ten einde tot een bevredigend accoord te komen, en zelfs die verbintenis is nog uitgesloten voor geval het transitland ernstige bezwaren kan aanvoeren van economischen aard of met het oog op zijn nationale veiligheid. Bovendien zal alleen doorvoer in den engsten zin onder de conventie vallen, zoodat zelfs transformatiestations niet behoeven te worden toegelaten, welke toch bij groote afstanden vaak onmisbaar zullen zijn. Uitdrukkelijk is in de conventie vastgelegd, dat de transitstaat in geen geval verplicht zal zijn door onteigening of oplegging van servituten actief tot den aanleg mede te werken, wat de conventie geheel illusoir kan maken. En elke verbintenis om een uitspraak of advies van een onpartijdige instantie in te roepen, is vervallen, behoudens dat, op aandrang van de delegaties der staten, die eenmaal de jurisdictie van het Hof hebben aanvaard, voor hen de oorspronkelijke uitsluiting van dezen rechtsweg eveneens is geschrapt. Tusschen deze staten zal dus ook bij geschil over het nieuwe electriciteitsrecht verplicht beroep op het Hof bestaan.

De „hydraulische” conventie voorziet thans uitdrukkelijk drie verschillende gevallen, t.w. vooreerst het geval dat redelijke exploitatie van bepaalde waterkrachten alleen in samenwerking mogelijk is; voorts dat van grenswateren of overeenkomstige gevallen, en ten laatste het geval, dat uitvoering van een project door één staat zeer wel mogelijk zou zijn, maar niet zonder ernstig ongerief voor een buurstaat. In het eerste geval zullen de betrokken staten alleen tot gemeenschappelijke bestudeering, in de beide laatste tot onderhandelen verplicht zijn. Slagen de onderhandelingen niet, dan gebeurt er niets en herneemt het algemeene volkenrecht met betrekking tot de aansprakelijkheid der staten zijn kracht. Ook hier is in het algemeen elk verplicht aanroepen van bemiddelende of rechterlijke instanties uitgesloten; eenzijdig beroep op het Permanent Gerechtshof zal echter ook bij geschillen over deze conventie openstaan voor die Staten, welke, zooals Nederland, de jurisdictie van het Hof hebben aanvaard, tegen andere, die dit eveneens hebben gedaan.

Hoewel dus, zooals uit deze samenvatting blijkt, de juridische inhoud der beide conventies ten slotte vrij poover geworden is, beteekenen zij toch een eerste begin van een nieuwen vorm van internationale samenwerking, die wellicht eenmaal met grooter enthousiasme dan thans nog, zal worden aanvaard.

Dr. J. H. W. VERZIJL.

GEEN OPLOSSING VAN HET WERKLOOSHEIDSVRAAGSTUK.

Ik moge beginnen met den heer Plate in zoverre gerust te stellen, dat ik bij de Regeering tot dusverre niet de meening heb bespeurd, als zou door het subsidieeren van industrieele ondernemingen het werkloosheidsvraagstuk zijn op te lossen. Wat ik wel gezien heb is, dat zij in enkele gemeenten, waar voor de werklozen geenerlei werk meer te vinden was,

schoorvoetend haar toevlucht nam tot werkverschaffing in het particulier bedrijf. Dat de voet daarbij schoorde was niet alleen, omdat de Regeering eerst dan die richting uit wilde, wanneer de nood groot was en wanneer allerlei gevaren en bezwaren waren weggenomen, doch ook omdat levendig beseft werd, dat men zich op een hellend vlak beweegt.

Welke gevaren er dreigen heeft de heer Ir. Plate reeds eenigszins gevoelen. De vergissing, die hij begaat, is dat hij veronderstelt, dat er dingen gebeuren, die in werkelijkheid niet gebeuren. De gevaren zouden nog veel grooter zijn, wanneer inderdaad aan de voorwaarden of wenschen van den heer Wibaut werd voldaan.

Wat tot dusverre geschiedt, is niet anders dan op werkverschaffingsvoorwaarden te werk stellen van werklozen in een onderneming, die zelfs dan nog met verlies werkt. Wordt verder gegaan, dan is de waarschuwing van den heer Ir. Plate nog te zacht, want dan zou de maatregel lijnrecht ingaan tegen alles, wat onze industrie weer in een staat kan brengen om op de wereldmarkt mee te dingen.

Het is nu eenmaal niet mogelijk, om bijv. te Schiedam voor de 3 à 4000 werklozen werkgelegenheid te scheppen en het is een waan te meenen, dat men met al die Schiedammers, Dordtenaren, enz. de Peel kan gaan ontginnen of de Reeuwijksche plassen gaan droogmaken.

Ergers dan waan is het om te propageeren, dat emigratie naar Canada voor onze tienduizenden werklozen merkbare verlichting zal brengen. Voor snelle, ofschoon tijdelijke, verlichting zijn België en Noord-Frankrijk van veel grooter beteekenis.

Hen te laten verhongeren is nog niet noodzakelijk, ofschoon daar spoedig verandering in kan komen. Er wordt dus gesteund (*niet* met hooge bedragen) en vrij algemeen is men het er wel over eens, dat steun zonder arbeid op den langen duur noodlottig is voor de volkskracht. Op alle manieren wordt dan naar werk gezocht. Is er dan een scheepsbouwer, die bereid is om zonder winst, soms geheel op speculatie, een paar honderd man te werk te stellen, mits de overheid een deel van zijn verlies draagt, dan is dat in dat geval — en alles wordt geval voor geval beoordeeld — de beste oplossing, niet van het werkloosheidsvraagstuk, maar van de plaatselijke moeilijkheden. Steeds wordt dan, hetgeen de heer Wibaut wel een gruwel zal vinden, door werktijdverlenging en loonsverlaging, het verlies, in welks dekking uit de openbare kas wordt gesubsidieerd, verminderd.¹⁾

Wel degelijk werd steeds overwogen, dat het niet verkrijgen van loonnende opdrachten mede een gevolg is van onze hooge productiekosten en dat het op peil houden van die kosten het genezingsproces zou tegenhouden.

Reeds bijna vergeten is de volkomen gelijksoortige werkverschaffing, die bestond in het maken van cigarillos stinkadoros voor Spaansche rekening. Toen werden zonder winst, ver beneden de tariefloonen en met verlengden werktijd eenige millioenen van die heerlijkheden door een paar honderd werkloze sigarenmakers gemaakt.

Een factor van zeer groot belang is, dat deze vorm van werkverschaffing voor de schatkist véél minder nadeelig is, dan iedere andere. Zij, die roepen om uitvoering van groote openbare werken, achten de gevolgen wat al te licht, die dit op ons staatscrediet kan hebben. Een veelvoud van het arbeidsloon is daarbij noodig voor onteigeningen, materialen, kunstwerken, enz., terwijl een schip, in werkverschaffing gebouwd, aan de openbare kas slechts 30 pCt. van het

¹⁾ Met schrik lees ik bij het corrigeren der drukproof een bericht in de N. R. Ct. van 2 Febr. '24, Avondblad D, dat op een fabriek een loonsverlaging wordt uitgesteld in verband met een subsidie van rijk en gemeente. Is dit bericht juist, dan is *dit* subsidie als vergif te beschouwen en mopper ik als belastingbetaler mee. Ik hoop echter nog op een tegenbericht.

loon kost en bovendien de handelsbalans gunstig beïnvloedt.

De niet te miskennen gevaren voor het bedrijfsleven hebben er tot dusverre van weerhouden, om tot dezen vorm van werkverschaffing anders zijn toevlucht te nemen, dan in uitzonderingsgevallen, na uiterst nauwgezette overweging van de mate van noodzakelijkheid met het oog op plaatselijke toestanden en van den mogelijken invloed op andere ondernemingen en op het herstel van het internationaal evenwicht in de productiekosten.

Of vrees voor represailles hiervan moet weerhouden is een belangrijke vraag, waarover ik het volgende zou willen zeggen. De omvang van deze werkverschaffing is zoo gering, dat wanneer er niet te luid over gepraat en geschreven werd, niemand er ernstig gevaar voor het buitenland in zou zien. En worden in alle landen om ons heen niet reeds zóvele maatregelen tegen vrijen invoer genomen, dat met reden verwacht kan worden, dat zij op grond dezer luttele kunstmatige productievermeerdering nog meer van die maatregelen zullen uitdenken, die après tout toch voor dat land ook weer nadeelig zijn? Tot dusverre is nog niets van dien aard geschied, al heeft er wel eens iets gedreigd. Maar zoolang aangetoond kan worden, dat niet, gelijk men, den heer Plate lezende, zou kunnen vermoeden, in Nederland de industrie gesubsidieerd wordt, doch slechts hier en daar voor werkverschaffing iets voor de markt wordt geproduceerd, zal geen land gegronde reden tot represailles hebben.

Den Haag, 30-1-24.

C. ZAALBERG.

MEER REKENSCHAP.

De heer J. Ratté, Secretaris der Centrale van Koopvaardij-Officieren, te Rotterdam schrijft ons:

„De heer Treub, benut het „mailschip van de S. M. Nederland” nu ook in het nummer van 6 Februari der Ec.-St. Berichten, om zijn meening over het noodzakelijke van arbeidsduurverlenging en loonsvermindering te uiten. Hier is sprake van scheepsbouw, waarbij in een adem ook de scheepvaart wordt genoemd.

Laat op den voorgrond staan, dat schrijver dezes zeer huiverig is, om den weg van protectie, zelfs als noodmaatregel, op te gaan. Moge men het toelaatbaar of gewenscht achten, dat overigens volkomen soliede ondernemingen bij wijze van steun, voorschotten ontvangen, bijv. ter aanschaffing van te bewerken grondstoffen, zooals in Engeland vaak bij de scheepsbouw is geschied, het is en blijft gevaarlijk subsidie te verschaffen, d.w.z. een deel van den kostprijs door de overheid te doen dragen:

Bij een vorige aanvraag om „een deel van den kostprijs” rees in den Rotterdamschen Gemeenteraad sterk verzet en wilde men een serieuze controle op het te subsidieeren werk. Thans blijkt, dat ook bij het nieuwe subsidievoorstel, dat bestemd is voor Smit's werf, zelfs de meest-belanghebbende, nl. een der metaalbewerkersbonden er weinig voor voelt.

Deze houding is juist!

Want al moge bijv. voor de bij het eventueel bouwen van een mailschip betrokken Amsterdamsche metaalbewerders, het niet doorgaan van een dergelijk werk schade zijn, men moet zeer ernstig de vraag onder de oogen zien, wat voor een stad als Rotterdam voordeeliger is, ook en in het bijzonder voor de Rotterdamsche arbeiders: het Finsche werk, waaraan 400 metaalbewerders een tijd werk hebben, dan wel de protectiebedreiging van scheepvaart en verkeer voor een stad als Rotterdam.

Heeft de Fransch-Belgische protectie-politiek tegen Rotterdam als Rijnhaven al niet misère genoeg gebracht? Waar zou het heen met de Rotterdamsche haven, wanneer het subsidie- en begunstiging-systeem nog meer toepassing vindt in de ons omringende landen?

Voor den scheepsbouw is wel typeerend het navolgende courantenbericht van 9 Februari jl.:

„Het Noorsche s.s. „Nico”, dat bij Swansea strandde,

waardoor de bodem belangrijk beschadigd werd, zal te Rotterdam door Wilton gerepareerd worden. Het schip was in het Albiondroogdok te Swansea opgenomen, terwijl het repareren aanbesteed werd. Zeven maatschappijen, waarvan vijf te South Wales gevestigd, schreven in. De hoogste inschrijving was £ 7490 met 42 werkdagen. De laagste inschrijving uit Wales was £ 5287 met 55 werkdagen, terwijl de Hollandsche inschrijving £ 4500 was met 34 werkdagen.¹⁾

Hier bleek dus subsidie wel zeer overbodig!

Algemeen bekend is reeds, dat de Duitsche metaal-industrieel ondernemingen al niet meer kunnen concurreren, zooals bij de aanbesteding van de verhoging der Koninginnebrug te Rotterdam bleek.

Niettegenstaande dit alles een man als de heer Treub niet onbekend zal zijn, koppelt hij aan zijn pleidooi tegen subsidies een verdediging van loonsvermindering vast.

Hij doet dat op geheel onvoldoende gronden voor den scheepsbouw en in tegenspraak met de feiten voor de scheepvaart.

Bij de stellingen van den heer Treub ontbreekt ieder bewijs. Niet door een vlot loopenden volzin, waarvan het eerste woord: vrijhandel en het laatste: loonsverlaging, luidt, maar door het precies aangeven van het verband tusschen prijsvorming en loonbeweging is het mogelijk zich een zuivere, onbevooroordeelde meening over loonsverlaging en arbeidsduurverlenging te vormen.

De heer Triebels besloot zijn in Dec. 1922 gepubliceerde beschouwing over de Amsterdamsche Gemeenteloonen met deze woorden:

„En dat men degenen die ten slotte de loonen moeten betalen in de gelegenheid stelt om zich een eigen meening te vormen over redelijke loonen, is zeker redelijk.”

De heer Triebels wilde zich een oordeel vormen over de redelijkheid der Amsterdamsche Gemeenteloonen en vergeleek daartoe het beschikbare materiaal der gemeenteloonen met de loongegevens voor de metaalbewerkers. Hij heeft dat sericus gedaan, het materiaal behoorlijk verzameld en verwerkt. Dat hij zijn conclusie trok, terwijl het ook mogelijk is, andere conclusies te trekken, ligt voor de hand; men kon hier ten minste van „redelijkheid” gewagen.

De orakeltaal des heeren Treub veracht dit „redelijk” materiaal, maar mist daardoor alle redelijke bewijskracht.

En daar is het immers om begonnen?

Men kan immers — het bleek hier boven reeds — evenzeer tegen een subsidie zijn, omdat daardoor een onderneming wordt in stand gehouden, waaraan door de arbeiders nu niet zoo bijster veel waarde wordt gehecht. Het is integendeel in strijd met het algemeen arbeidersbelang, dat de op den zelfkant van het bedrijfsleven staande ondernemingen niet verdwijnen. Deze in stand te houden is geen arbeidersbelang en de werking van subsidies in die richting moet evenzeer worden afgekeurd.

Er is dan ook niet het minste vanzelfsprekende verband tusschen vrijhandel en loonsverlaging en wanneer de heer Treub voor scheepsbouw en scheepvaart loonsverlaging noodig acht, zal hij die meening niet met eenige volzinnen, maar met feitenmateriaal hebben te staven.

Ten opzichte van de scheepvaart staat de heer Treub dan al buitengewoon zwak.

1) [Het treft, dat het bericht in „The Journal of Commerce”, dat te Liverpool verschijnt en waarvan het bovenstaande een samenvatting is, eindigt met de volgende woorden: „It is understood that the Dutch firms are subsidised to the extent of 30 per cent. of the tender price by the Dutch Government and municipality to securing work, so as to keep down unemployment.” Hieruit blijkt, hoe snel in het buitenland geheel onjuiste denkbeelden omtrent de subsidieverleening door de Nederlandsche overheid post vatten. Door welke beginselen de Regeering zich hierbij laat leiden, blijkt uit bovenstaand artikel van den heer Zaalberg. — Red.]

De dezer dagen verschenen Memorie van Antwoord bij de waterstaatsbegroting deelde mede, dat op de „Indische lijnen” 3431 Aziaten dienst doen. Deze Aziaten hebben in de laatste jaren dus de plaatsen van Hollandsche zeelieden ingenomen en ontvangen een gage, welke zeker aller-minimaalst is. Ook hun onderhoud is veel goedkooper, dan dat van Europeanen.

Hier is dan ook reeds het maximum bezuiniging op loon bereikt. Het overige op de vloot varende mindere scheepspersoneel geniet geen gages, welke de Engelsche veel ontloopen, terwijl sommige op Hamburg varende reederijen zelfs Duitsch personeel in dienst namen.

Verlaging in die richting is voor Hollandsche zeevarenden evenzeer doelloos. De gages der scheepsofficieren zijn in totaal per schip altijd nog lager dan de Engelsche gages, iets hooger dan de Scandinavische, beduidend lager dan Amerikaansche of Australische.

De sinds najaar 1921 ingevoerde verlagingen bedroegen achtereenvolgens pl.m. 5 pCt., 5 pCt., 10 pCt. en 10 pCt. In verloop van pl.m. 2½ jaar is dat meer dan voldoende tegemoetkomendheid betoond.

Trouwens voor hen, die thuis zijn in het scheepvaartbedrijf, is dat geschermd om loonsverlaging als het eenig noodige, lichtelijk ridicuul, omdat in het scheepvaartbedrijf de loonen een zeer bescheiden fractie der bedrijfskosten vormen, terwijl verschillende groote reederijen wel degelijk hebben ingezien, dat de geringe bate, welke loonsverlaging van scheeps-officieren oplevert, ten slotte weinig „nuttig effect” als uiteinde heeft.

Indien de heer Treub het dan ook oirbaar acht te beweren, dat loonsverlaging voor de scheepvaart noodig is, zal hij meer moeten aangeven dan hij tot nu toe deed. Voor iemand van de autoriteit des heeren Treub is een andere houding dubbel betreurenswaardig.

In het algemeen kan trouwens worden opgemerkt, dat, zoolang de loonstatistiek bedrijfsgewijze niet wordt opgezet en in de ondernemingen zelve de verhouding tusschen loon en kostprijs niet wordt nagegaan, alle beschouwingen, zooals de heer Treub die hield, feitelijk grondslag missen.

In den jare 1924 nemen de werknemers losse beweringen niet meer aan als het begin en einde van alle economische wijsheid.

J. RATTE.

* *

[Naschrift. Naar aanleiding van het in bovenstaand artikel besproken voorstel van B. en W. van Rotterdam om aan de N.V. Machinefabriek en Scheepswerf van P. Smit Jr. een subsidie van f 87.500 te verlenen, zijnde de helft van 30 pCt. van de loonen der bij den bouw van een ijsbreker voor Finland te werk te stellen werklieden, wordt ons medegedeeld, dat, blijkens publicatie der Finsche Regeering, de volgende inschrijvingen werden ontvangen:

	Millioen Finsche Mrk
Götaverket, Gothenburg	27.5
Flydedock, Kopenhagen	26.9
Vulkan Werft, Hamburg	26.7
Burttisland (Engeland)	26.7
Cockerill, Antwerpen	26.4
N.V. Scheepswerf en Machinefabriek van Piet Smit Jr., Rotterdam	26.2
Scheepswerf De Maas, Rotterdam	26.
Scheepswerf Fijenoord, Rotterdam	25.5
Nederl. Scheepsbouw Maatschappij, Amsterdam.	24.5
Nieuwe Waterweg, Rotterdam	23.0
Wilton, Rotterdam	22.8
Deutsche Werke A. G.	21.1

Wij zijn niet in de gelegenheid dit bericht te controleren, noch zijn ons nadere gegevens bekend omtrent de verdere voorwaarden der diverse inschrijvingen.

Zijn deze cijfers echter juist en is bovendien juist, dat de laagste, Duitsche inschrijver niet in aanmerking is gekomen, dan zou het subsidie dus alleen dit gevolg hebben, dat een hogere — zoo niet de hoogste

— Nederlandsche inschrijver met overheidsgeld in staat wordt gesteld zijn landgenooten, die kans zagen het voor belangrijk geringer bedragen te doen, de loef af te steken.

Wij herhalen, dat wij bovenstaand bericht niet persoonlijk kunnen controleren. Het wil ons echter toeschijnen, dat het onverantwoordelijk zou zijn van den Rotterdamschen Raad, indien deze zonder nader en deugdelijk onderzoek thans tot het subsidie besluit. Is het bericht juist, dan vormt het tevens de meest éclatante veroordeeling van het ingrijpen der overheid op dit gebied. — Red.]

DE ECONOMISCHE ONTWIKKELING VAN SOVJET-RUSLAND.

V.

De Russische Commerzbank (Roskombank).

Het bedrijf van de Roskombank is in zooverre intercessant, als het hier de eerste bank in de S. S. S. R. betreft, die uitsluitend met buitenlandsch kapitaal werd opgericht. Het werd ter hoogte van 10 millioen Goudroebel (5.146.000 Amerikaanse dollars) geheel in buitenlandsche valuta gestort.

De Roskombank heeft onder ongunstiger voorwaarden moeten werken dan de overige credietinstellingen in de Sovjet-Republiek. Zoo is haar het recht, beschikbare middelen der Staatsorganen in deposito te nemen, eerst in Juni jl. verleend. Verder heeft zij verschillende kosten moeten maken, welke den anderen banken bespaard bleven: 5 pCt. van haar kapitaal bijv. moest zij den Staat afstaan. Ook haar andere organisatiekosten zijn hooger geweest. Aangezien zij verder haar werkzaamheden slechts in buitenlandsche munt verricht, is zij genoopt belangrijke tegoeden bij buitenlandsche banken te onderhouden, waardoor haar voor het binnenland beschikbaar kapitaal wordt verkleind. Ten einde voor haar binnenlandsche werkzaamheden middelen te verkrijgen heeft zij tegen onderpand van buitenlandsche valuta bij de Gosbank voorschotten opgenomen, waarvoor natuurlijk provisie betaald moest worden. Toch vertoont haar balans een zeer gunstig beeld. De belangrijkste actieve operaties ontwikkelden zich van 1 Februari tot 1 Juni 1923 op de volgende wijze:

(In duizenden Tsjerwontzy).

	1 Febr.	1 Mrt.	1 Apr.	1 Mei	1 Juni
Goederentransacties	106	180	360	543	503
in % van de balans-telling	9,5%	14,4%	23,2%	29,9%	24,8%
Beleeningen	13	34	73	59	49
in % van de balans-telling	1,2%	2,7%	4,8%	3,2%	2,4%
Disconto's	26	78	138	165	234
in % van de balans-telling	2,3%	6,3%	8,9%	9%	11,5%
Totaal in % van de balanstelling	13%	23,4%	37,4%	42,2%	38,7%

In totaal beliepen de goederen-, beleenings- en wisseltransacties in het begin van de maand Juni reeds 80 pCt. van het kapitaal der Bank. Laatstgenoemde transacties stegen relatief het sterkst, gevolg van het snelle inburgeren van het wisselcrediet in Rusland. De goederentransacties zijn bijna verviervoudigd en de beleeningen tot het 3½-voud gestegen. De goederentransacties overtroffen de wisselzaken met 115 pCt.

Aangezien de werkzaamheden der Roskombank voornamelijk gericht zijn op de ontwikkeling der betrekkingen met het buitenland, spelen in haar bedrijf binnenlandsche effecten en edel metaal (al stegen deze van 1 Februari tot 1 Juni ook tot het 17-voud, van 2.000 op 34.000 Tsjerwontzy) een betrekkelijk onbetekenende rol. Zij beloopt slechts 1,7 pCt. van de telling, terwijl de rekening vreemd geld steeds meer aan beteekenis wint: zij beliep op 1 Februari 398.000 Tsjerwontzy en den eersten der volgende vier maanden respectievelijk, 567.000, 543.000, 582.000 en 639.000 Tsjerwontzy.

De passiva vertoonen de volgende ontwikkeling:

(In duizenden Tsjerwontzy).

	1 Febr.	1 Mrt.	1 Apr.	1 Mei	1 Juni
Saldii rekening-crt.	32	51	79	170	159
In % van de balans-telling	2,8%	4%	4,6%	9,4%	7,8%
Correspondenten	0,6	10	33	85	162
In % van de balans-telling	0,05%	0,8%	2,1%	4,7%	8%
Goederentransacties.	—	—	74	108	104
In % van de balans-telling	—	—	4,7%	6%	5,1%
Transfers	—	—	1,2	13	39
In % van de balans-telling	—	—	0,01%	0,7%	0,9%
Speciale rekening bij de Gosbank	14	28	60	86	117
In % van de balans-telling	1,3%	2,3%	3,9%	4,7%	5,8%
Totaal der vreemde middelen	47	89	240	466	583
In % van de balans-telling	4,2%	7,2%	15,5%	25,6%	26,6%
In % v. h. kapitaal	4,6%	9,1%	24,3%	47,2%	58,1%

De vreemde middelen zijn derhalve meer dan vertwaalfvoudigd. Terwijl bovengenoemde drie gewichtigste actieve operaties 80 pCt. van het kapitaal beloopten, bedragen de vreemde middelen slechts 60 pCt. hiervan.

Over de verdeling der credieten dezer Bank onder staats- en particuliere bedrijven kan men zich uit het volgende een beeld vormen. Einde Mei figureerden onder de speciale voorschotten tegen sola-wissels staatsinstellingen en particuliere ondernemingen voor niet zeer uiteenlopende bedragen: de eerste voor 45,5 pCt., de tweede voor 54,5 pCt. Van de in disconto genomen wissels was 27,4 pCt. door staatsinstellingen, 4,57 pCt. door coöperaties en 62,29 pCt. door particulieren verdisconteerd. 43,69 pCt. van het totale wisselcrediet was voor industrieoelenden en 56,31 pCt. den handel verstrekt. Onder goederenaccreditieven kwamen op 1 Mei uitsluitend particulieren als cliënten der Bank voor. Voorschotten voor een bepaalden termijn werden tot Maart in overwegenden omvang aan particuliere ondernemingen en voor een gering deel ook aan coöperaties verleend. Later namen ook staatsorganen dergelijke voorschotten op. In Mei bedroegen de aan hen onder dit hoofd verleende voorschotten 3.000 Tsjerwontzy tegen 22.000 aan particulieren. Wat de beleeningen van goederen en goederendocumenten betreft, hiervoor wendden zich eerst in Februari 1923 staatsorganen tot de Bank en namen 43.000 Tsjerwontzy op, terwijl tezelfder tijd de schuld van particulieren 21.000 Tsjerwontzy bedroeg. Deze verhouding ontwikkelde zich aldus, dat op 1 Maart staatsinstellingen 27.000 tegen particuliere 45.000 Tsjerwontzy hadden opgenomen, terwijl deze cijfers op 1 April resp. op 1 Mei 38.000 tegen 58.000 Tsjerwontzy bedroegen en op 1 Mei 55.000 tegen 99.000 Tsjerwontzy, terwijl op laatstgenoemden datum de coöperaties onder dit hoofd 700 Tsjerwontzy hadden opgenomen.

Sinds het begin van 1923 werden voor exporttransacties 171.000 Tsjerwontzy ter beschikking gesteld. Hiervan waren op 1 Juni 88.000 terugbetaald. Voor den import werden tot 1 Juni 157.000 Tsjerwontzy opgenomen, waarvan op dien datum 79.000 waren afgelost. In totaal dus 328.000 Tsjerwontzy, waarvan 167.000 afgelost. Van dit totaal werden 150.000 Tsjerwontzy aan Staatsorganen en 177.000 Tsjerwontzy aan particuliere ondernemingen ter beschikking gesteld.

De beleening van geïmporteerde goederen, katoen ingegrepen, is zich later dan die van exportgoederen beginnen te ontwikkelen. Gedurende April en Mei heeft zij echter de exportzaken overvleugeld.

De balansen van de Roskombank per 1 en 30 September 1923, de laatste waarover wij beschikken, luiden als volgt:

Balans der Russische Commerzbank (Roskombank).

Activa	In Tsjerwontzy		Passiva	In Tsjerwontzy	
	1 Sept.	30 Sept.		1 Sept.	30 Sept.
Kas en bankiers	72.102,469	52.287,053	Kapitaal	1.000.000,000	1.000.000,000
Effecten en vreemd geld ..	695.201,122	573.725,564	Fonds voor organisatie-		
Disconto's	50.425,000	56.383,—	kosten	308.191,785	—
Beleeningen	1.004.481,108	1.031.902,008	Crediteuren	266.456,455	260.133,375
Voorsch. v. langen termijn.	—	—	Tegood bij de Staatsbank	—	278.302,209
Correspondenten	698.835,409	649.512,567	Herdisconto's	49.994,000	49.991,—
Eigen koopmansgoederen	31.086,644	9.901,936	Correspondenten	863.327,221	657.793,661
Roerende goederen	7.718,554	16.126,728	Te betalen bedragen	21.325,425	25.973,219
Diverse rekeningen	26.601,831	31.737,647	Diverse rekeningen	11.799,504	28.643,703
Organisatiekosten	32.317,646	33.122,856	Provisie en rente	213.852,573	307.224,966
Vooruitbetaalde onkosten	62.159,771	82.633,801	Diverse Passiva	102.146,888	92.820,984
Provisie en rente	33.520,244	40.424,249			
Geprotesteerde wissels...	—	—			
Diverse activa	122.344,145	123.125,709			
Totaal	2.836.793,842	2.700.883,117	Totaal	2.836.793,842	2.700.883,117

Posten buiten de balans.

Wissels en andere docu- menten ter incasso	255.539,411	294.024,427
Effecten en goederen in depot	221.650,350	301.472,067
Effecten en goederen in commissie	—	274,—
Dekking der verleende en opgeven voorschotten	1.634.612,072	1.839.591,916
Totaal	2.111.801,833	2.435.363,000

Deze cijfers geven ons een beeld van de verdere ontwikkeling der Roskombank. Dr. S. MILLNER.

DE BURGERLIJKE RECHTER IN DE
VAKACTIE.

Het is niet over de Arbeidsgeschillenwet, dat ik wil schrijven. Ongetwijfeld heeft het veler aandacht getrokken, dat, terwijl van een Arbeidsgeschillenwet practisch nog geen sprake was, in de loop der laatste jaren herhaaldelijk rechterlijke tusschenkomst en nog wel van den gewonen civielen rechter werd ingeroepen om uitspraak te doen in geschillen tusschen patroons en arbeiders. Het Ochtendblad van de „Nieuwe Rotterdamse Courant” van 28 Januari l.l. vermeldt wederom zulk een geval en het is naar aanleiding daarvan dat ik een paar woorden wil schrijven.

De rechterlijke uitspraken, waarop ik hier doel, betreffen telkenmale gevallen van boycot. Er bestaat een geschil tusschen een werkgever en een arbeidersorganisatie. Om dit geschil in hun voordeel opgelost te zien, wenden de werknemers zich tot het publiek met de opwekking bij dezen patroon niet te koop en bij hem niet te laten werken, tot hij in het geschil met de arbeiders zal hebben toegegeven. Mannen met borden worden voor de zaak van den patroon geposteed. Aan voorbijgangers worden vliegende blaadjes uitgereikt. Dit waren zoo ongeveer de feiten, waarover de rechter kreeg te oordeelen.

De werkgever noemt deze manier van doen „onrechtmatig”. Hij roept de arbeidersorganisatie in rechten en poogt tegen haar een veroordeeling te verkrijgen, waarbij de onrechtmatigheid wordt vastgesteld, schadevergoeding wordt toegekend en staking der zaken wordt gelast op straffe van een zekere schadevergoeding voor elken dag van verdere voortzetting.

Een behandeling in kort geding gaat telkens aan het hoofdgeding vooraf, waardoor het voordeel van een beslissing op korten termijn, die hier van groot belang is en in een geding voor de Rechtbank dikwijls tevergeefs gezocht wordt, wordt verkregen. In de gevallen, welke gepubliceerd zijn, werd drie malen van den President der Rechtbank een voorloopig verbod verkregen. Door uitvoerbaarverklaring bij voorraad en desnoods met den sterken arm of veroordeeling tot schadevergoeding in geval van voortzetting werd aan het verbod kracht bijgezet. Na appèl tegen een dezer uitspraken, werd deze door het Hof bevestigd. Slechts

in één der gevallen is ook de uitslag van het hoofdgeding gepubliceerd. Daaruit blijkt, dat de Kantonrechter, voor wien de zaak werd behandeld, over het optreden van de arbeiders anders dacht dan de President en zijn uitspraak werd door de Rechtbank bevestigd.

In de rechtspraak van vroeger jaren zal men vermoedelijk tevergeefs zoeken naar behandeling van zaken van deze soort. Hoe komt dit? Is de boycot een verschijnsel van den laatsten tijd of moet de oorzaak elders worden gezocht? Het laatste is het geval.

Als middel in den economischen strijd is de boycot wel ver van een bij uitstek modern middel, eerder ouderwetsch te noemen. Het werd vooral toegepast toen de vakorganisaties nog niet sterk genoeg waren om een behoorlijk georganiseerde staking door te zetten. Verschillende gevallen, die zich in ons land voordeden, zijn bekend genoeg. Een broodfabriek te 's-Gravenhage werd door een actie van dezen aard ernstig getroffen, de chocoladefabriek Bensdorp en een bekende Rotterdamse fabriek zijn in een dergelijke beweging gemoeid geweest en zoo zouden meer gevallen kunnen worden genoemd, waarin de beweging overigens in den regel niet veel succes had.

In die voorvallen werd de rechter niet gemoeid. Hoe komt het, dat men daarvan nu wel telkens hoort? De oorzaak is te zoeken in een verandering van het recht en merkwaardig genoeg in een verandering, die tot stand is gekomen zonder medewerking van den wetgever. Wij hebben hier te doen met een van de gevolgen van de veranderde uitlegging van art. 1401 B. W. ter zake van de onrechtmatige daad.

Vroeger heette onrechtmatig alleen de handeling, die den benadeelde aantastte in zijn recht of die op andere wijze met eenig door de wet uitgesproken of althans erkend rechtsbeginsel in strijd was. Noch het een noch het ander kon van de boycotbeweging worden gezegd.

Buitenlandsche rechters hebben wel eens aangenomen, dat de ondernemer een recht heeft op de ongestoorde uitoefening van zijn bedrijf, maar daarvan heeft men bij ons niet willen weten. Ook is het niet in strijd met de wet of met eenig rechtsbeginsel, tot willekeurige personen een gemotiveerd verzoek te richten, niet in verbinding te treden met dezen of genen winkelier of ondernemer.

Dit is veranderd sedert art. 1401 B. W. door de rechtspraak anders wordt gelezen. In een arrest van begin 1919 besliste de Hooft Raad, dat deze bepaling zoo moet worden verstaan, dat behalve de vroeger als zoodanig aangemerkte ook onrechtmatig zijn handelingen, die op ernstige wijze strijden met het betamelijke (het arrest gebruikt deze woorden niet, maar daarop ongeveer komt het neer). Deze nieuwe lezing is door den lageren rechter reeds herhaaldelijk aangevaard.

Sedert jaren werden door buitenlandsche rechters reeds tal van uitspraken gegeven over boycot en dergelijke verhoudingen; dit geldt van den Franschen

en Engelschen rechter, sedert de invoering van het Alg. Bürgerl. Gesetzbuch in 1900 ook van den Duitschen. In het bijzonder in Amerika heeft de rechtspraak over deze aangelegenheid zeer aanmerkelijken omvang aangenomen.

Toen dan ook onze rechtspraak door de veranderde toepassing van art. 1401 B. W. op dit terrein de beschikking kreeg over dergelijke middelen als reeds lang gehanteerd waren door de rechters in de genoemde vreemde landen, liet het zich dadelijk voorzien, dat zijn bemoeiing ook zou worden gevraagd ter zake van voorvallen in den economischen strijd. En zooals reeds is gebleken, werd deze verwachting verwezenlijkt.

Het is geen gemakkelijke taak, welke hier aan den rechter wordt opgelegd.

Niet gemakkelijk? zal men misschien vragen. Laat de regel van art. 1401, zooals deze nu wordt verstaan, den rechter dan niet volkomen vrij? Er wordt geklaagd over handelingen, welke hem onbetamelijk voorkomen, hij spreke zijn veroordeeling uit. Of wel, hij vindt het niet zoo erg, wat er gebeurd is, hij wijze de klacht af.

Op deze wijze ziet men de beteekenis van een regel als die van art. 1401 verkeerd. De regel behoort tot die bepalingen van onze wetgeving, die den rechter groote vrijheid van beweging laten, maar dit wil niet zeggen, dat hij zulk een regel toepassend, oordeelt naar goedvinden. Ook bij toepassing van dergelijke regels past hij beginselen toe, beginselen, die hij alleen niet vindt in de geschreven wet, maar die hij elders moet zoeken: in de algemeene overtuiging, in de wetenschap, in de rechtspraak en wat daar verder meer is aan bronnen van ongeschreven recht. De rechter, die bij toepassing van art. 1401 op een geval van boycot zou zeggen: „zoo iets komt niet te pas” en op dien grond een veroordeeling zou uitspreken, zou groote kans hebben een onjuist vonnis te vellen.

Wie zich over deze gevallen een oordeel wil vormen, behoort zich vóór alles rekenschap ervan te geven, dat het hier gaat om feiten, die zich voordoen in groote veelvuldigheid. Tal van handelingen, die zich uiterlijk als geheel verschillend voordoen, blijken bij nader toezien groote verwantschap te bezitten.

Arbeiders wekken het publiek op niet te kopen bij patroon A, dien zij willen nopen tot het verleenen van gunstiger arbeidsvoorwaarden. Gekartelleerde ondernemers dringen bij grondstofleveranciers erop aan, aan fabrikant A. niet te leveren, omdat hij zich buiten het kartel houdt. Juridisch zijn deze gedragingen vrijwel identiek.

Arbeiders wekken hun vakgenooten op bij patroon A. niet te werken. Weer een juridisch nauw verwante handeling. Ondernemers dringen er bij vakgenooten op aan zekere arbeiders niet in dienst te nemen. De gedragingen zijn, voor zoover in rechten van belang, weer identiek.

Na te vergeefs aangedrongen te hebben op de verlaging van prijzen van buitenlandsche boeken vereenigen studeerenden zich en dringen er in circulaire's op aan niet meer te kopen in den gewonen boekhandel, maar bij een door hen in het leven geroepen organisatie.

Een arbsvereeniging verbiedt haar leden relaties te onderhouden met een collega, die naar haar meening in strijd handelt met de goede regels van het beroep.

De bewoners van het eiland Texel (het geval deed zich een vijftien jaren geleden voor) sporen reizigers aan geen gebruik te maken van de booten der maatschappij, die sedert jaren in den dienst op het eiland voorziet, omdat deze naar hun meening den dienst verwaarloost.

Wij zouden de lijst nog lang kunnen voortzetten.

„Maar ge moogt toch niet anderen opzettelijk benadeelen”, zoo kan men ongeveer in een der uitspraken lezen. Hiertegen gelde, dat benadeeling, willens

en wetens toegebracht, schering en inslag is in het economisch verkeer, niet alleen in den strijd tusschen werkgevers en werknemers, maar ook tusschen ondernemers onderling. Dat er aanleiding zou zijn, dit alles onrechtmatig te noemen, daarvan is geen sprake.

„Maar”, zoo lezen we elders in een uitspraak, „ge moogt toch in geen geval door opzettelijk financieel nadeel een ander pogen te dwingen zijn volkomen rechtmatige houding op te geven.” Ook deze uitspraak gaat in haar algemeenheid geenszins op. Stel een klein winkeliertje heeft een zaak naast een groot warenhuis. Het warenhuis wil zijn zaken uitbreiden en daarvoor het winkeltje aankopen. En stel het winkeliertje kreeg het in zijn hoofd te weigeren. Zouden we het onrechtmatig noemen, als het warenhuis door verlaging van zijn prijzen, door kostbare reclame en andere middelen meer, ging probeeren het winkeliertje te dwingen?

Zal niet willekeurig worden geoordeeld, dan moet geoordeeld worden volgens beginselen, die in alle analoge gevallen toepassing kunnen vinden.

Er behoort dan te worden uitgegaan van het beginsel, dat het uitvoeren van pressie, ook door financieel nadeel of het dreigen daarmee, in de vakbeweging en in het algemeen in het economisch verkeer niet ongeoorloofd is. In een der uitspraken wordt gezegd, dat het oogmerk, waarmede de handelingen worden verricht, onverschillig is. Dit is niet juist. Dezelfde maatregelen kunnen geoorloofd zijn, indien ze aangewend worden om hooger loon of korter arbeidstijd te verkrijgen, ongeoorloofd daarentegen, indien ze worden toegepast om iemand te nopen zijn beginselen te verloochenen, bijv. hem te dwingen tot aansluiting bij een organisatie van bepaalde politieke of religieuze kleur.

Het doel der handelingen is dus wel degelijk van belang.

Het tweede punt, dat in aanmerking komt, is de manier waarop gehandeld wordt. De boycot betreft het publiek in een kwestie, waarmede het als partij niet te maken heeft. Op zich zelf is dit niet ongeoorloofd. Partij kiezen in kwesties, waarbij men niet direct is betrokken, is algemeen gebruikelijk, evenzeer dat belanghebbenden daarvan profiteren. Maar de medewerking mag niet gezocht worden door on gepaste middelen. Twee dingen zijn noodig. Het beroep op het publiek moet gemotiveerd worden en de motiveering moet juist zijn. Zeer terecht werd in de meeste uitspraken hier te lande gewezen, op dit punt nauwlettend acht geslagen.

Dus geen opwekking zonder meer, om zich met deze of gene niet in te laten; ook niet met eene vage toelichting of tendentieuze beweringen of krachttermen, waarvan in onzen tijd maar al te veel misbruik gemaakt wordt, om opwinding te veroorzaken in bepaalde kringen. Indien een werkgever om een of andere reden een deel van zijn personeel ontslaat, is het niet noodig, dit te kwalificeeren als „zonder vorm van proces en zonder redenen op straat smijten”. Van den werkgever, die tot loonsverlaging overgaat, behoort daarom nog niet gezegd te worden, dat hij het voorzien heeft op de boterham van den arbeider. Indien van zakelijke mededeelingen geen succes wordt verwacht, behoort het publiek er buiten te worden gelaten.

Als deze punten in het oog worden gehouden en als verder de rechter zich in elk geval afvraagt: hoe zou ik oordeelen, indien de thans eischende partij eens als gedaagde voor mij verscheen ter zake van analoge handelingen, als waarover zij thans klaagt, dan bestaat er alle kans op uitspraken, waarmede beide partijen zich zullen kunnen vereenigen. Buitenlandsche uitspraken op dit gebied, maken soms den indruk, dat de rechter zich partij stelt. Niemand zal dit van den Nederlandschen rechter verwachten of verlangen.

De taak, die de civiele rechter, op deze manier te werk gaand, in arbeidsgeschillen verricht, is niet zeer belangrijk. Hij kan niet beletten, dat er gevochten

wordt, noch dat de sterkste partij het wint. Maar misschien kan hij eenigszins toezien, dat er eerlijk gevochten wordt.

DRUCKER.

INTERNATIONALE ORGANISATIE VAN INDUSTRIEEL WERKGEVERS.

Onlangs bleek, dat ook in werkgeverskringen de werkelijk nogal ingewikkelde verhouding van de verschillende Nederlandsche werkgeversorganisaties tot het „Internationaal Arbeidsbureau” (Bureau International du Travail) niet in alle opzichten duidelijk is.

Dit moge voor mij aanleiding zijn in dit blad een zoo juist mogelijk beeld te geven van de relatie, waarin de Nederlandsche werkgeversgroepen staan tot de internationale organisaties en daarbij in het bijzonder te belichten de positie van de groep van werkgevers in de koopvaardij.

De bepalingen van het XIIIe hoofdstuk van het Versailles-Vredetractaat schiepen het „Internationaal Arbeidsbureau” — thans met zetel te Genève, — een permanent werkende centrale, waarbij aangesloten alle leden van den Volkenbond, geleid door een directeur (den Franschen oud-Minister Albert Thomas), onder toezicht van een internationaal benoemen Raad van Beheer.

Het I. A. B. heeft in het Versailles-Vredetractaat een tweeledig doel gekregen:

a. het inzamelen en verwerken van gegevens op het gebied van sociale wetgeving,

b. het voorbereiden en verwerken van de resultaten der jaarlijks bijeen te roepen conferenties ter ontwikkeling der internationale arbeidswetgeving.

De gedachte, die bij het tot stand brengen van den „Volkenbond” heeft voorgezeten, ligt ook aan dit XIIIe hoofdstuk van het verdrag van Versailles, dat het „Bureau International du Travail” in het leven riep, ten grondslag: . . . de gedachte van den socialen vrede . . .

In hoeverre het „Bureau International du Travail” daarin geslaagd is of zal kunnen slagen, laat ik hier in het midden; eveneens tred ik niet in beschouwingen over het nut van het werk van het „Bureau International du Travail”, dat geschapen werd „in den roes van toen bestaande vredes-idealen” en dat nu met deze idealen en met een ten laste van de aangesloten landen komende zeer dure organisatie staat te midden van de staten, die elkander op leven en dood bekampen op economisch gebied. Doch men houde moed!

Ik bepaal mij tot het onderwerp: de relatie van de Nederlandsche werkgeversgroepen tot het „Internationaal Arbeidsbureau”.

Nadat te Washington, in het jaar 1919, de eerste International Labour Conference gehouden was, waar het gebrek aan organisatie van werkgeverszijde sterk afstak bij de uitstekend internationaal georganiseerde werklieden, werd nog te Washington opgericht „De Internationale Organisatie van Industrieel Werkgevers” (Bureau te Brussel).

De „Internationale Organisatie van Industrieel Werkgevers” te Brussel is een vereeniging van „centrale” werkgeversgroepen in de *verschillende landen*. In Nederland, waar eenige „Werkgevers-Centralen” bestaan, hebben deze zich vereenigd in de afdeling „Nederland” van genoemde I. O. I. W., waarvan de volgende Nederlandsche centrale organisaties de leden uitmaken:

De Vereeniging van Nederlandsche Werkgevers,

Verbond van Nederlandsche Fabrikanten-Vereenigingen,

Centraal Overleg,

Alg. Roomsche-Katholieke Werkgevers-Vereeniging.

De „Vereeniging van Nederlandsche Werkgevers” neemt het secretariaat dezer „Afdeling Nederland” waar.

Het bovenstaande geeft een beeld van de verhou-

ding der verschillende werkgeversorganisaties tot het „Internationaal Arbeidsbureau”; wat nu betreft meer in het bijzonder de positie van de groep Werkgevers op Scheepvaartgebied, diene dat de Scheepvaartvereenigingen „Noord” en „Zuid” en de „Bond van Werkgevers in de Koopvaardij” lid zijn van „Centraal Overleg”, waardoor deze indirect te Brussel vertegenwoordigd zijn door de „Afdeling Nederland” van de I. O. I. W., resp. door de heeren C. F. Stork en Cort van der Linden, die de „Afdeling Nederland” te Brussel vertegenwoordigen, terwijl de heer Cort van der Linden bovendien „Membre adjoint” is van den Raad van Beheer van het „Internationaal Arbeidsbureau” te Genève.

Het is nuttig, er nog op te wijzen, dat ook de Engelsche reeders feitelijk niet *direct* vertegenwoordigd zijn te Brussel. De „Shipping Federation” namelijk is aangesloten bij de Engelsche Centrale van Werkgevers, genaamd „National Confederation of Employers Organisations” en ontvangt alle stukken, de zeevaart betreffende, van deze Centrale, evenals de „Bond van Werkgevers in de Koopvaardij” deze zal moeten ontvangen van „Centraal Overleg”, als lid van de „Afdeling Nederland”.

Het hoofddoel van de Brusselsche organisatie is: het behandelen van de agenda's voor de Internationale Arbeidsconferenties. Komt er een punt op deze agenda's, het zeevaartbedrijf rakende, dan bestaat er gelegenheid voor de reeders, *direct* hun stem in Brussel te doen hooren, door een artikel in de statuten van de I. O. I. W., luidende als volgt:

„Each country shall be represented by two delegates, assisted, if they desire, by one adviser for each subject to be discussed at the general meeting.”

Bovendien kan voor de eigenlijke Internationale Arbeidsconferentie door de *Nederlandsche Regeering* een reeder als technisch adviseur worden benoemd (hetgeen geschiedde op de Conferentie te Genua in 1920: de heer Nijgh, die op verzoek van de Scheepvaartvereenigingen door de Regeering werd aangezeven).

Meer in het bijzonder met het oog op de speciale scheepvaartbelangen in het „Internationaal Arbeidsbureau”, werd ter tweede Internationale Arbeidsconferentie te Genève in 1920 ingesteld de „Joint Maritime Commission”, bestaande uit 5 werkgevers- en 5 werknemersleden.

Deze „Joint Maritime Commission” is geen z.g. landencommissie, waarin *alle* zeevarende naties vertegenwoordigd zijn. De 5 in deze commissie zitting hebbende werkgevers-leden vertegenwoordigen de gezamenlijke reeders. Een Nederlandsch werkgever heeft daarin *geen* zitting. De voordracht voor de 5 is destijds gemaakt door de ter conferentie aanwezige reeders-afgevaardigden, waarbij Nederland niet tegenwoordig was.

De „Joint Maritime Commission” is dus een *officieele instelling van het „Internationaal Arbeidsbureau”*; de I. O. I. W. een *particuliere vereeniging van de werkgeversgroep*.

De reeders zijn tegen verrassingen van de zijde van het „Internationaal Arbeidsbureau” gevrijwaard door het bestaan van deze „Joint Maritime Commission”, te meer waar bij de instelling dezer Commissie het volgende besluit genomen werd:

„Seeing that misunderstandings may arise as to the position of those employed in the Mercantile Marine with regard to conventions and recommendations to be passed by International Labour Conferences, it is hereby resolved that no such conventions or recommendations shall apply to those employed in the Mercantile Marine, unless they have been passed as a special Maritime question on the Agenda. All questions on Maritime Affairs put forward for consideration by Conference should be previously considered by the „Joint Maritime Commission” of the International Labour Office.”

De officieele verhouding tusschen den Bond van Werkgevers in de Koopvaardij en het „Bureau Inter-

national du Travail" is op bovenstaande wijze duidelijk geregeld,¹⁾ maar bovendien hebben toevallig in de „Joint Maritime Commission" zitting drie leden van den General Council der *International Shipping Federation*, bij welke de rapporten dezer Commissie ten slotte belanden en ook langs dezen, zij het niet-officieelen weg ter kennis komen van de aangesloten landen en dus ook van Nederland. D. HUIDIG L. J. ZN.

Amsterdam.

EEN VERKEERDE OPLOSSING VAN HET WERKLOOSHEIDSVRAAGSTUK.

Ir. C. C. J. de l'Espinasse te Straatsburg schrijft ons:

Het zij mij vergund eenige opmerkingen te mogen maken, naar aanleiding van het artikel van Ir. Plate getiteld: „Een verkeerde oplossing van het werkloosheidsvraagstuk", hetwelk ik met veel belangstelling in het nummer van 16 Januari jl. las. Ik meen, dat de heer Plate enkele m.i. belangrijke omstandigheden te veel over het hoofd heeft gezien en daardoor tot gevolgtrekkingen is gekomen, waarmede ik mij niet geheel kan vereenigen.

Bijv. in de kwestie van het nieuw te bouwen schip der Mij. Nederland schrijft de heer Plate, dat, indien door subsidie van de zijde der Ned. autoriteiten dit werk in ons land gebleven was, ontstemming in het buitenland zou worden opgewekt met al de onaangename gevolgen van dien. Maar, vraag ik mij af, waarom dan een inschrijving geopend? Ik meen te weten, dat, zoo niet alle, dan toch vele schepen der „Nederland" door de Scheepsbouw Mij. zijn gemaakt en gezien den roep dezer Mij., geloof ik toch, dat de „Nederland" zich met het volste vertrouwen tot de Scheepsbouw Mij. had kunnen wenden met de opdracht voor het nieuwe schip, zonder bevreesd te hoeven zijn een prijs boven het redelijke te moeten betalen.

Ik geef toe, dat het in normale tijden verkieslijker is de meer gewone wijze van inschrijving te volgen, maar, en zoo kom ik vanzelf op de volgende kwestie, welke, althans naar mijn meening, de heer Plate te veel uit het oog verliest, het zijn abnormale tijden, tijden, gedurende welke de industrie en meer in 't bijzonder de scheepsbouwindustrie met groote moeilijkheden te kampen heeft en juist in zulke buitengewone tijden zijn ook buitengewone maatregelen gerechtvaardigd. De heer Plate vergete niet, dat deze malaise-omstandigheden bij een herstel van normale internationale verhoudingen een einde zullen nemen; dan komt vanzelf aan deze protectie-maatregelen een eind en kunnen de industrieën weer op gezonde basis concurreren, want, men vergeve mij de uitdrukking, het moeten inschrijven met een land, waar een lage valuta-stand heerscht, noem ik een ongezonde concurrentie. Zonder mij te willen wagen aan een debat over de voor- of nadeelen van een protectionistisch stelsel, had men toch niet een zoo belangrijke opdracht naar een ander (zij het dan ook bevriend) land moeten laten gaan, uit tegenzin in een protectie-stelsel, als in dat andere land hetzelfde beginsel wordt toegepast; er loopen n.l. hardnekkige geruchten, dat de Mij. waar het schip der „Nederland" wordt gebouwd op zeer voordeelige wijze door de Fransche Regeering aan materiaal wordt geholpen! Dat is haar goed recht, maar, al is het in een andere vorm, het protectie-stelsel wordt dan ook daar toegepast.

Resumeerende, kom ik dan tot de conclusie, dat, naar mijn bescheiden meening, de heer Plate, althans

¹⁾ [Ter illustratie. dezer regeling zij hier vermeld, dat onlangs in handen van de Joint Maritime Commission is gesteld de door het Internationale Arbeidsbureau ontworpen „International Seamen's Code", waarin men internationaal wil regelen de wetgeving, die de geheele verhouding tusschen de reederij en al haar varende werknemers beheerscht. Genoemde Commissie heeft het ontwerp op haar beurt naar de verschillende landen doorgezonden. — Red.]

in de kwestie van het nieuw te bouwen schip der Mij. „Nederland" de volgerde omstandigheden te veel uit het oog heeft verloren:

1o. het *tijdelijke* van een malaise-toestand en daardoor

2o. het *tijdelijke* van eventuele protectie-maatregelen;

3o. het zware mededingen vanwege de valuta;

4o. het verzet tegen protectie-maatregelen mag geen oorzaak zijn, dat de gunning naar een land gaat, waar dezelfde maatregelen zouden bestaan.

Gaarne zoude ik nog op andere gedeelten van het interessante betoog van den heer Plate hebben willen ingaan, maar ik heb gemeend het hierbij te moeten laten.

IR. C. C. J. DE L'ESPINASSE.

DE INTERNATIONALE CONFERENTIE OVER DE ARBEIDSSTATISTIEK.

Van 29 October tot 2 November 1923 had te Genève een internationale conferentie plaats over eenige onderwerpen betreffende de arbeidsstatistiek, welke conferentie bijeengeroepen was door den Directeur van het Internationale Arbeidsbureau.

Doel was na te gaan, welke vraagstukken opgeworpen worden door de wijze van samenstelling van de arbeidsstatistiek en zoo mogelijk tot overeenstemming te geraken omtrent enkele regelen en methoden, waardoor de vergelijkbaarheid van de arbeidsstatistiek in de verschillende landen en takken van nijverheid kan worden bevorderd.

Drie onderwerpen stonden op de agenda: 1o. de *bedrijfs- en beroepsclassificatie*; 2o. de *statistiek van loon- en arbeidsduur* en 3o. de *ongevalenstatistiek*. Over elk dezer onderwerpen had het Intern. Arbeidsbureau een voorloopig rapport met ontwerp-resoluties samengesteld.

Het is niet mogelijk in een kort bestek een overzicht te geven van de gehouden besprekingen; echter zullen hier enkele der voornaamste punten naar voren gebracht worden.¹⁾

Met betrekking tot *het eerste onderwerp* werd de wenschelijkheid uitgesproken, dat ten behoeve van de verschillende vergelijkingen alle arbeid-verrichtende personen zoodanig zouden geclassificeerd worden, dat men krijgt een indeeling: a. naar de industrie, waarin zij werkzaam zijn en b. naar het beroep dat zij uitoefenen.

Het Nederl. Centraal Bureau voor de Statistiek werkt de op de volkstellingskaarten verstrekte gegevens reeds volgens deze methode; wij zullen dus niet alleen weten, hoeveel personen in de voornaamste beroepen in elken tak van bedrijf werkzaam zijn, maar ook door hoeveel personen elk beroep in Nederland, onverschillig in welk bedrijf, uitgeoefend wordt.

Wat de bedrijfsclassificatie betreft, bleek dat men op groote moeilijkheden zou stuiten, indien men wilde trachten te komen tot eene indeeling der industrieën als door het Internationaal Arbeidsbureau voorgesteld was. Daarom werd een ander voorstel aangenomen, dat als een compromis is te beschouwen. Volgens dit voorstel zou het Intern. Arbeidsbureau, na raadpleging van andere statistische instellingen een lijst onderwerpen van die takken van industrie, welke in de meeste industrieele landen voorkomen; elk land zou dan zijn eigen classificatie zoo veel mogelijk aan die lijst kunnen aanpassen, waardoor het mogelijk zou zijn, omtrent elk onderdeel van de lijst de noodige vergelijkbare gegevens te verstrekken. Dit zou een voorloopige maatregel zijn, in afwachting van de tot standkoming van een uniforme internationale, op wetenschappelijke gronden berustende, bedrijfsclassificatie.

De kwestie van de beroepsnomenclatuur is reeds sedert 1889 aanhangig bij het Institut International

¹⁾ Den tekst der resoluties vindt men op blz. 1359 en volgende van afl. 11, jaargang 1923, v.h. Maandschrift v. h. Centraal Bureau voor de Statistiek.

de Statistique. Op de zitting, in dat jaar te Parijs gehouden, betoogde Bertillon de wenschelijkheid om door het Institut een „nomenclature uniforme des professions” te doen aannemen en aanbevelen. Te Weenen, in 1891, heeft Bertillon drie nomenclatures ingediend; een zeer beknopte van 65 rubrieken, een meer uitgebreide van 197 rubrieken en een zeer uitvoerige van 456 rubrieken. Het onderwerp kwam nog ter sprake op de zittingen te Chicago in 1893, waar o.a. besloten werd, dat het Institut met zorg alle correcties, welke later voorgesteld mochten worden, zou onderzoeken en te Bern in 1895, waar een 50-tal beroepen werden vastgesteld, die in het bijzonder in de beroepsnomenclatures der verschillende landen moeten voorkomen. Niet onwaarschijnlijk zal het Institut Intern. de Statistique zijne werkzaamheden op dit terrein, dat thans ook door het Intern. Arbeidsbureau betreden is, krachtig voortzetten.

Bij de bespreking van het rapport betreffende de *statistiek van de loon- en arbeidsduur* bleek de vergadering de voorgestelde resoluties te willen beschouwen als een minimum-program en het wenschelijk te achten bovendien een ideaal-program te ontwerpen, dat zeer zeker niet in alle landen in zijn geheel zou worden gevolgd, maar dan toch aangeven zou in welke richting ware voort te werken. Na amendeering werden zowel het aanvankelijk voorgestelde minimum-program als het inmiddels ontworpen ideaal-program aangenomen.

Het is te betreuren, dat het ons Centraal Bureau voor de Statistiek in verband met de bezuinigingen niet mogelijk zal zijn datgene te geven, wat de Conferentie als een minimum beschouwde.

Tijdens de discussie werden nog eenige aanbevelingen gedaan, omtrent de wijze van berekening der gegevens — berekening van het gemiddeld loon, herleiding van overuren tot gewone uren —, doch besloten werd hiervan wel melding te maken in het rapport, doch niet in de resoluties.

Ook werd de vraag besproken of het wenschelijk zou zijn, dat de door de werkgevers verstrekte loongegevens nog gecontroleerd werden door organen van werknemers of door gemengde commissies van werkgevers en werknemers. Men besloot de noodzakelijkheid van een dergelijke controle niet in de resoluties op te nemen. Daar de loonboeken der ondernemingen de beste, zoo niet de enige bron zijn voor de statistiek van de werkelijke loonen, zag men af van een toevoeging, volgens welke de werkelijke loonen ook aan de werkliedenorganisaties waren te vragen. De mogelijkheid om de resultaten van de loonstatistieken van werkgevers en van werknemerszijde afkomstig met elkaar te vergelijken, wilde men echter niet uitsluiten.

Na een verklaring van den Engelschen Gedelegeerde dat het hem nuttig voorkwam, dat de gegevens welke het Britsche Ministerie van Arbeid door tusschenkomst van buitenlandsche ministeries had verzameld en in de Labour Gazette gepubliceerd, ten einde het verschil in het loonniveau der onderscheidene landen aan te toonen, voortaan geregeld door het Int. Arbeidsbureau zouden worden verzameld en deze werkzaamheden op breeder basis zouden worden uitgevoerd, sprak de Conferentie den wensch uit, dat elk land van Januari 1924 af, zoo mogelijk maandelijks, aan bedoeld bureau gegevens zou verstrekken, 1o. over het uurloon en het normale aantal arbeidsuren per week, voor een beperkt aantal beroepen in de hoofdstad des lands, 2o. over de prijzen van een beperkt aantal artikelen, welke in de belangrijkste industrieele landen een voornaam deel van het arbeidersbudget uitmaken.

De Commissie voor de *Ongevallenstatistiek* achtte het voor 't oogenblik niet mogelijk om voorstellen te doen, welke wijziging van de wetten op de Ongevallenverzekering en de schadeloosstelling bij ongevallen der verschillende landen, ten gevolge zouden moeten hebben; in het bijzonder gold dit de definitie van het begrip „ongeval”. Wel meende zij, dat geleidelijk meer

eenheid kon worden gebracht in de statistische methoden, zonder dat daarvoor nog onmiddellijk wijziging in de bestaande wetgevingen noodig was.

Voor de classificatie der ongevallen naar de oorzaak werd een schema ontworpen dat als uniforme basis aan de internationale vergelijkbaarheid van de statistieken bevorderlijk zou kunnen zijn. Ook werd eene indeeling gemaakt naar den zetel en naar den aard van het letsel, voorts naar de zwaarte der ongevallen, den duur en den graad der arbeids-ongeschiktheid. Vooral bij deze laatste indeeling bleek, dat men, om tot een practisch resultaat te komen, niet te zeer in details kon treden.

Wenschelijk werd het geacht, dat de verschillende landen, ten behoeve van de onderlinge vergelijkbaarheid, bij hunne statistieken de wettelijke basis zouden publiceeren, waarop deze berusten.

Voor de vaststelling van cijfers betreffende de mate, waarin de arbeiders aan ongevallen bloot staan, achtte men het 't beste uit te gaan van het aantal werkuren. De ongevallenfrequentie ware te berekenen door deeling van het aantal ongevallen ($\times 100.000$) door het aantal werkuren, de zwaarte der ongevallen door deeling van het aantal verloren werkuren ($\times 100.000$) door het aantal werkuren. Ingeval het aantal werkuren onbekend is, zou men een andere methode moeten toepassen gebaseerd op het aantal arbeidsdagen of het gemiddeld aantal verzekerde arbeiders.

Ten slotte sprak men de wenschelijkheid uit, dat de landen, die schadeloosstelling in den vorm van rente geven, sterftetafels zouden samenstellen van de slachtoffers van arbeidsongevallen, welke tafels dan door het Intern. Arbeidsbureau zouden worden gecentraliseerd.

Het is niet onwaarschijnlijk, dat in 1924 wederom een dergelijke conferentie te Genève gehouden zal worden. Er was ditmaal geen gelegenheid om meer nauwgezet de kwestie van de indexcijfers van de kosten van levensonderhoud te onderzoeken, gegevens welke onmisbaar zijn voor de bepaling van de koopkracht van het loon. Men achtte het daarom wenschelijk dit onderwerp in een volgende zitting te bespreken en wel op basis van de algemeene aanbevelingen, welke over dit punt gedaan waren door het Institut International de Statistique in zijn 15e zitting te Brussel.

E. W. VAN DAM VAN ISSELT.

DE KANALENAANLEG IN LIMBURG.

Wij ontvingen van de K. v. K. te Maastricht het volgende overzicht van den kanalenanleg in Limburg:

Reeds voor eenige jaren verscheen in dit blad van Ir. M. C. E. Bongaerts een studie over de kanalenplannen in Limburg, waarin gewezen werd op de groote beteekenis der aansluiting van de in uitvoering zijnde Maaskanalise, vanaf Maasbracht aan de Belgische en Fransche scheepvaartwegen, door den aanleg van het zoogenaamde laterale kanaal Maasbracht-Born-Maastricht. En ofschoon sindsdien de betreffende wet in het Staatsblad is verschenen (28 Juli 1921) en de ontwikkeling van den algemeenen Europeeschen toestand de belangen van onze Noordzeehavens bij een aansluiting aan Fransch en Belgisch achterland nog meer heeft geaccentueerd, is in de betreffende kringen, vooral in Zuid-Limburg, een zekere ontevredenheid over de uitvoering der werken niet te miskennen. De houding der Kamer van Koophandel te Maastricht, welke onder dagteekening van 30 September een uitvoerig request dienaangaande zond aan het Ministerie van Waterstaat, alsmede de door het Departement Maastricht van de Mij. van Nijverheid bij het Hoofdbestuur ingediende voorstellen voor de jaarvergadering 1924, leveren hieromtrent het bewijs. In hoeverre deze ontevredenheid al of niet gegrond is, willen wij hier niet nagaan. Wel is het ons bekend, dat de Gedeputeerde Staten van Limburg op een aan het Ministerie van Waterstaat gezonden

schrijven bericht ontvingen, dat verwacht kan worden, dat de tijdelijke kolenoverlaadinrichting met spoorwegaansluiting te Maasbracht in 1925 zal tot stand komen en dat alsdan met den eigenlijken kanaalaanleg vanaf Maasbracht een aanvang zou kunnen gemaakt worden; echter onder voorbehoud van het toestaan der benodigde credieten door de Staten-Generaal. Duidelijk blijkt uit dit schrijven, dat enkel het stuk Maasbracht-Born in 1925 zal worden begonnen en dit nog onder voorbehoud; over het stuk Born-Maastricht van de uit 3 deelen bestaande wet van 28 Juli 1921 wordt niet gesproken. Zoo spoedig mogelijke voltooiing van het geheele werk is echter noodzakelijk, waartoe zeer gewenscht is de aanvang der werkzaamheden op verschillende punten gelijktijdig en met name te Maastricht door de directe kanalisering van het Maaspand aldaar en den aanleg eener Maashaven. Niet alleen gronden van plaatselijk, doch ook van algemeen belang pleiten hiervoor; de laatste vooral, waar hierdoor het spoediger gereed zijn van dezen internationalen waterweg wordt bevorderd en voorts, het transport der Limburgsche kolen naar België en Frankrijk verbeterd wordt, hetwelk thans zeer bemoeilijkt wordt door het ontbreken eener behoorlijke overlaadinrichting te Maastricht.

Enkele gegevens omtrent het reeds gevorderde stadium van uitvoering, waarin de Maaskanaliserwerken verkeerden, willen wij hier vermelden, ten einde de urgentie van spoedige uitvoering der hieraan aansluitende kanaalplannen te belichten. Volgens mededeelingen van den heer Ir. M. C. E. Bongaerts in eene vergadering te Roermond, omstreeks Augustus 1922 gedaan, zou over een drietal jaren de geheele grootscheepsche waterweg van Maasbracht naar de Waal en naar de Zuid-Willemsvaart door het kanaal Wessum-Nederweert voltooid zijn, — dus in 1925 —, terwijl daarentegen de voltooiing van het kanaal Maasbracht-Maastricht nog minstens 10 jaren op zich zou laten wachten en, zooals thans gebleken is, eerst in 1925 met den aanleg zal worden begonnen.

Welk beduidend achterland voor onze Noordzeehavens door de voltooiing der kanaalplannen en aansluiting aan de Belgische waterwegen zal worden verkregen, wordt ons duidelijk, wanneer wij overwegen, dat het tot stand komen eener verbinding met de geïkanaliseerde Maas in Frankrijk en België, tevens in zich sluit de verbinding met andere Fransche rivieren, als de Seine, de Loire, de Saône en de Rhône.

Wanneer het hierbij vaststaat en telkens wederom blijkt, dat onze zuidelijke bureu — en volkomen terecht — niet stilzitten, ten einde de haven van Antwerpen in hare concurrentie met de andere wereldhavens te steunen, moest het toch in Nederland duidelijk zijn, dat het uittrekken van een bedrag van f 80.000,— op de Staatsbegroting 1924 voor den kanalaanleg in Limburg, wellicht voldoende zal zijn voor de kosten der voorbereidende werkzaamheden, doch niet wijst op een snelle uitvoering van dit, uit economisch oogpunt, zoo noodzakelijke werk, noodzakelijk en voor de ontwikkeling van ons industrieel Zuiden en voor de vergroting der concurrentiemogelijkheid onzer havensteden.

Zeker zijn de tijdsomstandigheden voor het uitvoeren van deze kostbare werken zeer ongunstig, doch voor ons staat vast, dat het bezuinigen op productieve werken is een bezuiniging in verkeerde richting, temeer waar het mogelijk zijn zal door de uitvoering van dit en andere productieve werken de grootendeels onproductieve kosten der werkverschaffing te doen dalen. Ofschoon dan ook in België de opbrengst der belastingen van 1919 af gestegen is van 350 miljoen francs tot 2 milliard, schrikt men er toch niet voor terug een bedrag van ongeveer 55 miljoen op de begroting uit te trekken voor waterbouwkundige werken, waartoe in de eerste plaats behooren het graven van het Maas-Schelde kanaal en de nieuwe havenwerken van Antwerpen. Algemeen wordt overigens

de meening voorgestaan, dat een gezonde financieele politiek zich niet er tegen verzet belangrijke productieve werken door leeningen te financieren.

Wat aangaat de overeenstemming met België, gevorderd voor de verbeteringen van het kanaal Maastricht—Luik, welke verbetering noodig is voor een behoorlijke aansluiting van het laterale kanaal aan de Belgische waterwegen in zuidelijke richting, stelle men zich op het standpunt dat de onderbroken Nederlandsch-Belgische onderhandelingen spoedig hervat moeten worden en dat groote economische belangen niet mogen lijden onder al of niet gegronde politieke gevoeligheden, waarvoor het bij de allerwege bestaande economische inzinking, thans allerminst de tijd is. Vooral echter zorge men met de uitvoering der zuiver Nederlandsche werken, dusdanig spoedig gereed te zijn, dat hierdoor de Belgische en andere kanaalplannen in voor Nederland gunstigen zin worden beïnvloed. Gedoeld wordt hier op de plannen voor een nieuw kanaal Antwerpen—Luik, hetwelk thans geheel onafhankelijk van de Nederlandsche waterwegen wordt ontworpen en dit ten koste van een zeer beduidende verhooging der aanlegkosten. Door tijdige overeenstemming met België zou het belang van beide landen gediend kunnen zijn, daar een gedeeltelijk samenvallen van beide kanalen niet onmogelijk voorkomt (2de plan Valentin). Een verbinding van den Rijn met het ontworpen lateraal kanaal bij Maasbracht en dóór dit kanaal tot bij Maastricht, zich even bevoorwaarden hiervan westwaarts aftakkend naar Antwerpen, zou wellicht tegenstrijdige belangen in deze kunnen vereenigen.

Gelukkig wordt in de laatste maanden in breder kring van belanghebbenden de noodzakelijkheid van bespoediging van den aanleg van het kanaal Maasbracht—Born—Maastricht ingezien, zoowel bij werkgevers als werknemers en Middenstand. De belangstelling reeds getoond door de Maatschappij van Nijverheid, door verschillende Kamers van Koophandel — waaronder enkele der belangrijkste van ons land — geeft in deze goeden moed. Een Commissie uit de Limburgsche R.-K. Werkliedenvereniging werd onlangs geïnstalleerd, ten einde de zaak van werknemersstandpunt te beoordeelen. Zoo wordt allerwege belangstelling gewekt en zal een Ministerie, dat aan het spoedig uitvoeren van dit en andere productieve werken een belangrijke plaats verleent op zijn programma, op ruimen steun kunnen rekenen en dit niet alleen uit kringen van Handel en Nijverheid.

AANTEKENINGEN.

Indexcijfers van groothandelspruizen. — De maand Januari geeft een verdere stijging van het indexcijfer te zien tot 4662 punten, waartoe ook voor een deel de Engelsche spoorwegstaking heeft

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en goetm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: ollen, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5) ...	500	300	500	400	500	2200	100,0
Einde Juli 1914	579	352	616½	464½	553	2565	116,6
„ Nov. 1918	1289	782½	1848	903	1389½	6212	282,6
„ Dec. 1921	921½	636	1106	762	931½	4357	198,0
„ Dec. 1922	861	706	1184½	705	807½	4264	193,8
„ Jan. 1923	860	711½	1205½	739	808	4324	196,5
„ Febr. „	847½	746	1201	797½	810	4402	200,1
„ Mrt. „	824	752	1178½	840	797½	4392	199,6
„ Apr. „	858	752	1199	834	797	4440	201,8
„ Mei „	869½	772½	1166½	818½	785	4412	200,5
„ Juni „	815½	773½	1177½	773½	761	4301	195,5
„ Juli „	819½	756	1115½	744½	746½	4182	190,1
„ Aug. „	828½	762½	1119	734	744	4188	190,4
„ Sept. „	823	782	1214½	732½	745	4297	195,3
„ Oct. „	823	777	1220	756	743½	4320	196,4
„ Nov. „	831	797½	1393½	770	749	4541	206,4
„ Dec. „	853	815½	1382½	774	755	4580	208,2
„ Jan. 1924	909½	845½	1349	789	769	4662	211,9

medegewerkt. De stijging komt in hoofdzaak tot uitdrukking in voedingsmiddelen. De aardappelprijzen zijn aanzienlijk omhoog gegaan, voornamelijk ten gevolge der transportmoeilijkheden. De overige bewegingen waren meer gematigd, maar toch ook grotendeels in opwaartsche richting.

Hiervoor hebben wij de gebruikelijke — aan „The Economist” ontleende — tabel afgedrukt.

Alle graanprijzen sluiten hooger, maar vleesch vertoont een geringe daling. Van de tweede groep der voedingsmiddelen noteert thee iets hooger en koffie is aanzienlijk gestegen, ten gevolge der kleine aanvoren en toenemende vraag, vooral van het continent. Van de weefstoffen heeft katoen de daling voortgezet, zijde eveneens lager en ook hennep en jute vertoont kleine dalingen. Wol hooger en vlas, hetwelk in de afgelopen maand een sterke neiging tot stijgen vertoonde, sluit aanzienlijk hooger. Van de delfstoffen zijn kolen, lood, tin en koper wat gemonteerd; de ijzerprijzen gingen omlaag. De voornaamste veranderingen in de diversengroep waren kleine stijgingen voor olie en oliezaden. Onderstaande tabel vergelijkt de huidige prijzen met die van eind December 1923, waarbij de gemiddelde stand van 1901—05 gelijk 50 is gesteld.

	Index-cijfer	of +		Index-cijfer	of +		Index-cijfer	of +
Tarwe (btl.)	84 ^s	+ 6 ^s	Katoen(Am.)	178 ^s	-14 ^s	Koper	51 ^s	+ 1
„ (Eng.)	77 ^s	+ 3 ^s	„ (Egypt.)	161	- 6 ^s	Delfstoff.	789	+15
Meel	76	+ 4	Garen	160 ^s	-12	Hout	103 ^s	
Gerst	86 ^s	+ 6	Laken	154	- 7	(Baltisch)		
Haver	77 ^s	+ 4 ^s	Wol (Eng.)	148 ^s	+ 2 ^s	Hout	89	+ 6
Aardapp.	125	+47	(Austr.)	136 ^s	+ 7	(Amerik.)	59 ^s	
Rijst	118 ^s	- 5	Zijde	138	- 7 ^s	Leder	92	
Rundvl.	81 ^s	- 2	Vlas	134 ^s	+ 9 ^s	Petroleum	92	
Schapenvl.	89	- 6	Hennep	49 ^s	- 6	Olïen	77	+ 2
Varkensvl.	93 ^s	- 6 ^s	Jute	88	- 4 ^s	Olïezaden	88	+ 5
Gran. en vl.	909 ^s	+56 ^s	Weefstoffen	1349	-33 ^s	Talk	75	+ 7
Thee	148	+ 6 ^s	Ruw-Ijzer	106	- 1 ^s	Indigo	87	
Koffie	116	+24	Stalen rails	75	- 4	Soda	85 ^s	
Rietsuiker	232 ^s		Ijz. staven	92	- 4	Rubber	12 ^s	- 5
Bietsuiker	132	- 6 ^s	Kolen (st.)	141	+ 4 ^s	Diversen	769	+14
Boter	100 ^s	- 6 ^s	„ (huisbr.)	92 ^s	+ 3	Totaal	4662	+82
Tabak	116 ^s	- 6 ^s	Lood	133	+ 5			
And. voed. en genotm.	845 ^s	+30	Tin	98	+ 7			

Het totaal indexcijfer is thans tot 81,8 pCt. boven den stand van Juli 1914 gestegen, zooals blijkt uit het hier volgend overzicht.

Data	Granen en vleesch	Andera voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: olïen, hout, rubber, enz.	Totaal
Juli 1914....	100	100	100	100	100	100
December 1918....	226	222	293	186	241	236
December 1921....	159	180	180	164	168	170
December 1922....	149	200	193	152	146	166,2
Januari 1923....	149	201	196	159	146	168,6
Februari „....	146	211	195	172	146	171,6
Maart „....	143	214	191	181	144	171,2
April „....	148	214	195	180	144	173,1
Mei „....	150	220	189	176	142	172,0
Juni „....	141	220	191	167	137	167,7
Juli „....	141	215	181	160	135	163,1
Augustus „....	143	216	182	158	134	163,3
September „....	142	222	197	158	134	167,0
October „....	142	220	198	163	134	168,4
November „....	144	226	226	166	135	177,0
December „....	148	231	225	167	136	178,6
Januari 1924....	157	241	219	170	139	181,8

Het eind Januari bereikte cijfer is het hoogste sinds September 1921. De eerste groep der voedingsmiddelen is op het hoogste punt sinds Juli 1922. De delfstoffen hebben nog niet weder den stand van Mei 1923 bereikt.

De volgende tabel geeft thans nog een overzicht van de indexcijfers der groothandelsprijzen in een aantal landen. 1913 = 100.

Wat het cijfer voor Nederland betreft merkt het Centraal Bureau voor de Statistiek hierbij op, dat de stijging voor December, evenals in de voorafgaande

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch-land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederland ³⁾	Japan
Novemb. 1918	206	358	438	367	392	214
Hoogste 1920	272	591	679	...	325	366	297	322
Decemb. 1921	147	326	594	3.585	176	172	165	209
Decemb. 1922	156	362	580	205.417	175	163	155	183
Januari 1923	156	387	575	715.881	175	163	157	184
Februari „	157	422	582	677.000	181	165	155	192
Maart „	159	424	587	642.700	186	168	156	196
April „	159	415	589	823.700	187	168	156	196
Mei „	156	407	580	1.498.000	181	166	149	199
Juni „	153	408	568	3.989.800	180	164	149	198
Juli „	151	407	566	28.359.800	175	162	145	192
Augustus „	150	413	567	306.359.800	173	162	142	...
September „	154	424	569	18.295 ⁴⁾	181	162	145	...
October „	153	421	563	4.907.150 ⁴⁾	182	161	148	...
November „	152	446	571	1.649.600 ⁴⁾	183	160	153	...
December „	1.484.000 ⁴⁾	154	...

1) Bureau of Labour. 2) Frankfurter Zeitung.
3) Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen in plaats van op 53.
4) In millioenen.

maanden, voor rekening der voedingsmiddelen komt. De voornaamste stijgingen betreffen aardappelen, eieren, kaas, boter en haver.

Datum	Algemeen index-cijfer van „the Economist”	Gem. ponden- denkoers over de afg. maand	Herleid algemeen index-cijfer
Januari 1914.....	119,2	12,11 ^{1/4}	119,0
December 1918.....	277,0	11,19	256,6
December 1921.....	198,0	11,42	187,2
December 1922.....	193,8	11,55 ^{1/2}	185,3
Januari 1923.....	196,5	11,75 ^{3/4}	191,2
Februari „.....	200,1	11,85	196,3
Maart „.....	199,6	11,89	196,5
April „.....	201,8	11,88	198,4
Mei „.....	200,5	11,83	196,3
Juni „.....	195,5	11,79	190,8
Juli „.....	190,1	11,68	183,8
Augustus „.....	190,4	11,59	182,7
September „.....	195,3	11,56	186,9
October „.....	196,4	11,56	187,9
November „.....	206,4	11,53	197,0
December „.....	208,2	11,47	197,7
Januari 1924.....	211,9	11,39	199,8

De industrialisatie van N.-O. Indië.
— De papierfabriek Padalarang, object van discussie tusschen de heeren Sibinga Mulder en Hoyer (zie de nos. van 30 Jan. en 6 Febr. l.l.), werd op laatstgenoemen datum bij de behandeling der Indische begrooting in de Kamer door den heer Gerritzen ter sprake gebracht. Deze zeide:

Mijnheer de Voorzitter! Bij onderafdeeling 646 vindt men een post, groot f 712.500, die geheeten is ondersteuning van nijverheidsondernemingen. Wanneer men in de Memorie van Toelichting en in de Memorie van Antwoord nagaat, waar de zaak op neerkomt, dan is de zaak de volgende:

De Regeering heeft het noodig geacht, dat er een papierfabriek kwam in Indië, en heeft enkele lichamen bereid gevonden om die papierfabriek op te richten, maar die lichamen wilden daartoe niet overgaan dan wanneer het eerste deel van de productie dier fabriek door de Regeering werd gekocht. Tot dusver is alles in orde. Maar nu komt er een maar.

Die afzet moest verzekerd worden tegen een enormen prijs; er staat in de Memorie van Antwoord, dat de Regeering zich verbonden heeft om 4 miljoen KG. papierstof te koopen voor den prijs van f 1 per KG., en wanneer men nu bedenkt, dat de prijs van die papierstof op het moment 40 cent per KG., laten wij zeggen voor Indië komt er voor het vervoer nog een dubbeltje bij, zoodat die papierstof dus in Indië komt te staan op 50 cents per KG., dan is het duidelijk, dat de Regeering door dit contract voor die 4 miljoen KG. papierstof 2 miljoen gulden te veel betaalt. Die 2 miljoen is zeker ruim voldoende, althans voldoende om de geheele oprichting van de fabriek te betalen.

Dus die zaak komt hierop neer, dat er een papierfabriek is, die behoort aan particulieren, maar waarvan de geheele oprichting door de Regeering is betaald; een dergelijke vorm van steunverleening aan nijverheidsondernemingen acht ik ten eenenmale uit den boeze en verkeerd, te meer wanneer ik zie uit de Memorie van Toelichting, dat het motief is voor een dergelijk oneerens en dwaas contract om een fabriek te gaan betalen, die door anderen wordt opgericht en aan anderen in eigendom toebehoort. Het

motief is, dat de Regeering er zeker van wil zijn om in de toekomst tegen normale prijzen in Indië zelf papier te kunnen kopen.

Maar dat doel wordt niet verwezenlijkt, want in het contract is bepaald, dat de eerste 4000 ton papier worden verkocht tegen f 1 per KG. en daarna heeft de Regeering zich verbonden om 1500 ton te koop tegen de marktprijzen, die dan zullen gelden.

Dus wanneer die marktprijzen weer omhoog gaan, dan betaalt de Regeering ook abnormale prijzen als ieder ander, en dus is de garantie, die men in dit opzicht wenschte, dat men tegen normale prijzen steeds zou kunnen kopen, niet aanwezig.

Mijnheer de Voorzitter! Aan het contract is niets meer te doen, zegt de Minister, maar ik wil toch wel een woord van protest uiten tegen deze verkisting van 'slands gelden en de Regeering met aandrang uitnoodigen, om dergelijke dwaze en fantastische contracten in den vervolge niet meer te sluiten.

De Minister van Koloniën antwoordde hierop:

Mijnheer de Voorzitter! In het algemeen erken ik de juistheid van het standpunt, door den heer Gerritzen ingenomen, dat men bij een contract als dit zich niet moet binden aan den marktprijs van het oogenblik, waarop het contract wordt aangegaan.

Ik merk intusschen op, dat het wel de meest vooruitstaande deskundigen uit particuliere kringen zijn geweest, die tot de zaak hebben medegewerkt en dat de Indische Regeering dus niet gezegd kan worden zonder kennis van zaken het contract te hebben aangegaan. Men heeft, dit is hier de zwakke plek, destijds een contract gesloten, waarbij als maatstaf werd genomen de marktprijs van het papier op dat oogenblik, veronderstellend dat voorshands daling althans niet was te verwachten. Op dat tijdstip evenwel waren juist de prijzen zeer hoog. Ook naar mijn inzien zou men daarom beter gedaan hebben, met als norm van betaling aan te nemen de prijzen van de toekomst, verhoogd met zekeren toeslag voor de eerste jaren, waar het gold de fabriek, die voor het eerst de risico van het bedrijf op zich wilde nemen. In het algemeen ben ik het dus met de geopperde bezwaren eens. Ik houd mij trouwens overtuigd, dat de Regeering in Indië contracten in dezen vorm niet meer zal sluiten.

Rectificatie. — In de aanteekening „Stijging van de kosten van het leven in Duitschland en Nederland” op pag. 133 van het vorig nummer, moet het voorlaatste cijfer der tabel van de in guldens uitgedrukte kosten van het leven in Duitschland 114 zijn i. p. v. 99. Het sindsdien gepubliceerde cijfer per 4 Februari bedraagt 104 biljoenen, hetgeen een daling van 1,9 pCt. beteekent t.o.v. een week te voren en omgerekend uitkomt op 109. De koopkracht van den gulden, op het door deze indexcijfers bestreken gebied, welke de vorige week in Duitschland weer tot rond $\frac{3}{2}$ van die hier te lande gestegen was, na een verhouding op 3 December van $\frac{5}{4}$, is dus nog een weinig toegenomen.

BOEKAANKONDIGING.

H. F. R. Dubois. *De Registratiewet 1917. (No. 5 van Het Nederlandsch Belastingrecht onder hoofdleiding van Prof. Mr. J. Ph. Suyling).*

De redactie, mij verzoekende van dit werk een korte recensie te geven, zal wel niet bedoeld hebben dat ik hier zou gaan opsommen de plaatsen waar ik, het boek door-werkend, over dit-of-dat, hier-of-daar het niet met schrijver eens was. Het onderwerp — de registratie — is te technisch en vermag te weinig op algemeene belangstelling aanspraak maken, dan dat dergelijke kritiek in dit tijdschrift op haar plaats zou zijn. Ik bepaal mij dus tot een algemeene ingenomenheidsbetuiging met deze uitgave. Gelijk de andere deeltjes derzelfde serie geeft de commentaar van den heer Dubois een handzaam, praktisch overzicht van het onderdeel der belastingwetgeving erin behandeld. Méér geven — wil het boekje klaarblijkelijk zelf niet en zoo zoude het onbillijk zijn als verwijt te laten hooren, dat wij een ietwat uitvoeriger beschouwing omtrent de economische, en omtrent de juridische beteekenis der registratiewetgeving

noode ontberen. Hetgeen op blz. 107 en vlgd. hieromtrent wordt aangeboden is wel zeer beknopt en wel wat heel erg practisch: „Indien men bedenkt, dat de schatkist uit deze belasting zeer aanzienlijke baten trekt, valt het te begrijpen dat een Minister van Financiën, die zou voorstellen de registratierechten om theoretische redenen af te schaffen, niet gemakkelijk te vinden zal zijn.” Is hiermede de belasting gerechtvaardigd; ontslaat deze praktische opmerking den Wetgever ervan zich rekenschap te geven, hoezeer de registratiewet de economisch-juridische ontwikkeling van verschillende rechtsinstituten belangrijk beïnvloedt? Men denke aan het vraagstuk der mobilisatie van onroerend goed. Men denke ook aan het instituut der naamloze vennootschap. „In de practijk” — zegt schrijver — „is van (de) theoretische bezwaren niet veel gebleken. De registratiebelasting ten spijt heeft het kapitaalverkeer zich sterk uitgebreid. Nooit zijn er zooveel overdrachten van vast goed tot stand gekomen en nooit zijn er zooveel vennootschappen opgericht en uitgebreid, als in de eerste jaren na de invoering der Registratiewet 1917, welke het recht van overdracht had verhoogd en dat wegens plaatsing en storting van kapitaal in vennootschappen had ingevoerd. En naar het eenstemmig oordeel der mannen van de practijk schijnt een overdracht van vast goed of een oprichting of uitbreiding van een vennootschap vrijwel nimmer om de registratierechten achterwege te blijven”. Dit moest er nu nog bijkomen ook — verzuchten wij — dat de registratie op haar geweten kreeg het algeheel achterwege blijven van bedoelde rechtshandelingen! Trouwens niet zoozeer over het feit, dat er betaald moet worden is er geklaagd, als wel over den invloed, dien de registratierechten hebben en heeft op de keuze van juridische en economische vormen. Kapitaliseert een fabrikant, die zijn onderneming omzet in een naamloze vennootschap, deze met f 10.000,— kapitaal plus f 90.000,— leenschuld aan den fabrikant, in plaats van met f 100.000,— kapitaal — dan geschiedt dit, in negen van de tien gevallen, ter „besparing” van registratierecht; de topzwaarheid der onderneming, met de bedenkelijke gevolgen van dien, is te boeken in het debet der registratiewetgeving; willen twee vennootschappen zich fusioneerden, dan is het belangrijk goedkoopër als de een de ander opslokt, dan wanneer zij samen een nieuwe vennootschap oprichten — hetgeen natuurlijk de onderhandelingen om tot fusie te geraken ernstig bemoeilijkt; en zoo zijn er verscheiden voorbeelden meer aan te halen hoe de registratiewet een goeden opzet van menig contract bemoeilijkt. Gelukkig mag echter geconstateerd, dat de Wet van 1917 in dit opzicht wél belangrijke verbetering heeft gebracht. En verder — al is het een magere troost — mag opgemerkt, dat de Registratiewet het verwijt, een slechten invloed te hebben op de economisch-juridischen opzet van menige rechtshandeling, deelt met vrijwel al de verdere belastingwetten; men denke aan de inkomstenbelastingwet met haar bronnentheorie, aan de forensenbelasting, aan de dividendbelasting. Tot hoeveel overeenkomsten geven zij niet aanleiding, waarbij de vraag „schijuhan-deling-belasting-ontduiking, dan wel keuze van den besten, want goedkoopsten vorm-belastingbesparing”, uiterst moeilijk is te beantwoorden. De belastingvraagstukken zijn meer en meer een belangrijk deel van ons burgerlijk en handelsrecht komen beheerschen. Voor dengeen, die in deze zaken voorlichting heeft te geven, is de praktische serie van prof. Suyling en speciaal ook het boekje van den heer Dubois een zeer te waardeeren aanwinst.

MR. H. M. A. SCHADEE.

ONTVANGEN:

A History of The Canadian Bank of Commerce with an account of the other banks which now form part of its organization by Victor Ross. Toronto, 1922. Oxford University Press.

Het betalingsvermogen van Duitsland. Een studie van het vraagstuk der schadevergoeding door Harold G. Moulton en Constantine E. Mc. Guire met hulp van den Raad van Beheer en den staf van het „Institute of Economics” te Washington. Geautoriseerde Nederlandsche vertaling door Jan J. Bruna. Leiden, A. W. Sijthoff's Uitgeversmaatschappij.

Bedrijfsorganisatie en Medezeggenschap. Rapport uitgebracht door de Commissie ingesteld door N. V. V. en S. D. A. P. 1923. Amsterdam. Uitgave N. V. Boekhandel en Uitgevers-Maatschappij „Ontwikkeling”.

Tijd- en Strijdvragen. Verspreide Opstellen en Polemieken door S. A. Reitsma. Bandoeng, 1923. N. V. Mij. Vorkink.

De Grondslagen der Venootschapsbelasting in Nederland en Indië, door J. H. A. Logemann. Diss. Leiden 1923.

Het Geld van Robinson Crusoe. Populaire uiteenzetting omtrent den oorsprong en het gebruik van geld als ruilmiddel door David A. Wells. Met een voorwoord ter inleiding van Mr. G. Vissering, President van De Nederlandsche Bank. Uit het Amerikaansch vertaald door E. V., 's-Gravenhage, 1923. N. V. Boekhandel v. h. W. P. v. Stockum & Zoon.

Indië's Jonge Kracht. Eenige der nieuwere gegevens omtrent de koloniale huishouding van Nederlandsch Oost-Indië, samengelezen door C. Lekkerkerker. Vierde uitgave, afgesloten 1 November 1923. Uitgave van de Koninklijke Vereeniging Koloniaal Instituut, Amsterdam, 1924.

Verslag van de Staatscommissie voor het Pachtvraagstuk, ingesteld bij Kon. Besluit van 12 Maart 1919, No. 10. Deel II.

Nederlandsche Belastingwetten bewerkt door J. M. Bouscholte, uitgegeven onder toezicht van Mr. Dr. H. J. Romeijn, No. 12a. Bijvoegsel op No. 12. Successiewet. Tekst van 1917, Tweede druk. No. 14, Registratie, Zegel, Successie, Domeinen, Directiën, Inspectiën, Kantoren, Staat, Standplaatsen, Attributen en Kringen der Kantoren. Tweede druk. 's-Gravenhage, 1923. Martinus Nyhoff.

De beteekenis van het bedrijfshuishoudkundig element in de ingenieursopleiding, in verband met de practische beroeps-eischen, door A. E. C. van Saarloos, schrijver van „Productiekostenverrekening en wetenschappelijke bedrijfsleiding”, enz. 's-Gravenhage, 1924. N. V. Boekhandel v. h. W. P. van Stockum & Zoon.

Jaarboek 1924 van de Vereeniging van Nederlandsche Wijnhandelaars. 25e Vereenigingsjaar. Amsterdam 1924.

INGEZONDEN STUKKEN.

STAATS-ONVERSCHILLIGHEID.

In No. 321 van uwe Berichten d.d. 22 Februari 1922, werd een artikel van mij opgenomen, handelende over de bestaande moeilijkheden voor onze industrie, waarbij als voorbeeld werd gewezen op de Transformatorenfabriek te Nijmegen.

Gewezen werd op de ernstige onbillijkheid om de *buitenlandsche* industrie te bevoordeelen ten koste van de *Nederlandsche* door grondstoffen voor den bouw van transformatoren met 5 pCt. inkomend recht te belasten, doch in het buitenland vervaardigde transformatoren vrij van recht toe te laten. In overweging werd gegeven vrije invoer van grondstoffen en heffing van inkomend recht op transformatoren.

Er is echter tot heden niets gedaan om tegemoet te komen aan dergelijke gegronde grieven van onze in-

dustrie, grieven, die toch in sommige gevallen op zulk een eenvoudige wijze en zonder eenige moeite weggenomen kunnen worden.

In 1909, toen nog geen gespecialiseerde transformatorindustrie in Nederland bestond, werden bij ministerieel besluit transformatoren onderworpen aan een invoerrecht van 5 pCt.

In 1919, toen die speciale industrie wel bestond, werd dat invoerrecht opgeheven.

Op een verzoek om dat invoerrecht te bestendigen, totdat de algemeene herziening van het tarief van invoerrecht behandeld zoude zijn, werd door den Minister van Financiën afwijzend beschikt, en wel op formeele gronden.

De formeele reden is de wet van 1877, die ten doel had de Nederlandsche mechanische industrie te steunen, door vrijen invoer van door haar benoodigde mechanisch gedreven werktuigen.

Waar het hier een onzeker geval betrof, blijkens de diametraal tegenovergestelde zienswijzen, tot uiting gekomen in de Ministerieele besluiten van 1909 en 1919, had kunnen worden geholpen, indien men had gewild.

De minister heeft er echter de voorkeur aan gegeven om den watoestand van bescherming der buitenlandsche industrie te bestendigen en geen rekening te houden met alleszins billijke grieven, geuit door een industrie, die door de valuta-verhoudingen zulk een zwaren strijd doormaakt en met verlies werkt.

Dat verbruikers van electrischen stroom door zulk een invoerrecht benadeeld worden, is geen ernstig argument; de meerdere kosten van aanschaffing spelen geen rol van eenige beteekenis in de exploitatie van centrales en fabrieken die transformatoren gebruiken.

Het nadeel verzinkt in het niet, vergeleken bij de directe en indirecte schade, veroorzaakt door het stopzetten eener industrie.

Bij het streven om werkloosheid te bestrijden, om te geraken tot eene staatsbegroting in evenwicht, om te voorkomen het gevaar van dépréciatie van onze valuta zal ieder Nederlander elk voorstel om in die richting mede te werken bestudeeren en gunstig daarop beschikken, indien hij meent, dat de uitvoering in het algemeen belang is.

Zou het nu werkelijk te veel gevegd zijn, dat ook de Regeering zich op een nuchter en practisch standpunt stelt bij het beoordeelen van voorstellen, niet alleen ten opzichte dezer speciale fabriek, doch ook tegenover de geheele Nederlandsche industrie, voor zoover die zonder schade voor het algemeen belang door de bestaande moeilijke periode heen geholpen kan worden.

C. C. ZEVEERIJN.

Hilversum.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. — Jena, December 1923.

A. Lampe, Schumpeters System und die Ausgestaltung der Verteilungslehre (Schluss); H. Schack, Agrarpolitik als Wissenschaft.

Sociale Voorzorg. — Amsterdam, December 1923.

Dr. M. Lederer, De vooruitgang van de sociale wetgeving in Oostenrijk; P. Koedijk, De gestie van overheidsorganen en particuliere organen bij de uitvoering der sociale verzekeringen; J. Dekker, Een nieuw element in de sociale verzekeringswetgeving?

De Socialistische Gids. — Amsterdam, Januari 1924.

bevat o.a.:

G. Vermeer, Economische perspectieven; W. v. d. Sluis, De katoennijverheid in Twente. I; H. H. v. Kol, De koloniale mandaten en de Volkenbond. I; H. v. Sluis, De herziening van de wet op de coöperatieve vereenigingen; F. M. Wibaut, Nog eens het vraag-

stuk van medezeggenschap; *W. A. Bongor*, Een laatste woord.

Tijdschrift voor Economische Geographie. — 's-Gravenhage, 15 December 1923.

Ir. Joh. Tenge, De menselijke arbeidskrachten in den Nederlandschen landbouw; *J. Wisselink*, De invloed van geografische factoren op de vestigingsplaats der katoenindustrie in de Vereenigde Staten van N.-A.

Tijdschrift van het Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap. — Leiden, November 1923.

Dr. Th. Stomps, De loop van den Rijn door Engeland; *D. de Jongh*, Eenige gegevens betreffende het Boven-Karamagebied (Celebes); *W. H. D. de Jongh*, Het gouddistrict El Oro (Mexico); *C. L. van Balen*, Enkele aantekeningen over het Nederlandsch glaciaal diluvium; *Dr. G. Schott*, Ueber die natürlichen Eigenschaften des Meerwassers in abgeschlossenen Becken, besonders in Niederländisch-Ostindien.

The Geographical Journal. — Londen, December 1923.

A. G. Stigand, Ngamiland; *H. S. Jones*, The magnetic variation in the neighbourhood of the North Pole; The Lushan district of Kiangsi; *K. Mason*, Kishen Singh and the Indian explorers; Wrangel island.

Zeitschrift für Völkerrecht. — Breslau, Bnd. XII, Heft 4.

Dr. A. Verdross, Völkerrecht und einheitliches Rechtssystem; *Dr. Meurer*, Die Rechtlosigkeit in den neubesetzten Gebieten; *Dr. Fr. Giese*, Der Reichskommissar für die besetzten rheinischen Gebiete; *Dr. H. Isay*, Die rechtliche Wirkung englischer Handelslizenzen; *Dr. Tönnies*, Hobbes und das Zoon Politikon; *Dr. O. Loening*, Das angebliche Protektorat Polens über Danzig; *Dr. W. Mettgenberg*, Die Austantwortung von Gegenständen im internationalen Rechtshilfeverkehr in Strafsachen.

Vragen des Tijds. — Haarlem, October 1923.

Mr. M. W. F. Treub, Handelspolitiek; *Ir. B. Bölger*, De werkgevers en het voorkomen van werkloosheid. Met onderschrift van *Mr. Z. van den Bergh*.

MAANDCIJFERS.

RESUMÉ UIT HET MONTHLY BULLETIN OF STATISTICS (VOLKENBOND).

		Maandelijks gemiddeld ¹²⁾			1923							
		1913	1921	1922	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	
Productie van steenkool (1000 tons)	Engeland	5,617	3,200	5,005	5,199	5,695	5,097	4,957	5,497	5,718	5,729	
	Ver. Staten	9,946	8,863	7,964	10,845	11,592	10,993	11,457	10,981	11,489	11,400	
	Frankrijk ²⁾	786	774	831	782	1,027	984	988	1,090	1,063	—	
	Duitschland ³⁾	3,887	2,607	2,530	—	—	—	—	—	—	—	
Productie van ruw ijzer (1000 tons)	Engeland	869	222	415	726	704	666	609	568	602	607	
	Ver. Staten	2,601	1,401	2,276	3,930	3,735	3,737	3,505	3,176	3,200	2,941	
	Frankrijk ⁴⁾	434	280	427	393	447	436	486	482	514	536	
	België	207	73	134	166	172	187	199	194	196	205	
Scheepen op stapel eind der maand (1000 tons) ⁵⁾	Engeland	1,957	2,640	1,469	Kwartaals-opgave	1,338	Kwartaals-opgave	Kwartaals-opgave	Kwartaals-opgave	Kwartaals-opgave	Kwartaals-opgave	
	Ver. Staten	148	216	106		78						65
	Frankrijk	229	353	189		171						143
	Italië ⁶⁾	125	394	212		142						145
Import (voor binnenl. verbruik)	Engeland 1000 £ ¹⁴⁾	54,931	81,548	75,012	77,706	78,353	68,018	82,614	75,155	88,768	91,414	
	Ver. Stat. 1000 \$	147,932	213,072	257,076	365,565	312,442	280,856	275,438	247,124	308,366	292,000 ¹³⁾	
	Frankrijk 1000 Frs. ¹⁰⁾	701,778	1838,992	1991,717	2596,881	2558,336	2615,648	2633,217	2613,376	3068,974	3160,504	
	Italië 1000 Lire ⁸⁾	303,803	1438,885	1310,663	1587,350	1956,397	1292,733	1187,111	1135,773	1306,356	1383,742	
Export (binnenlandsche producten)	Engeland 1000 £ ¹⁴⁾	43,771	58,617	60,041	71,555	62,884	59,504	60,103	63,836	71,323	65,768	
	Ver. Stat. 1000 \$	204,024	364,911	313,758	309,390	312,178	295,725	304,939	374,191	393,814	404,000 ¹³⁾	
	Frankrijk 1000 Frs. ¹¹⁾	573,351	1647,709	1720,166	2675,045	2479,391	2423,781	2542,820	2434,645	2813,539	2941,386	
	Italië 1000 Lire ⁸⁾	209,303	689,584	774,404	784,614	943,130	791,571	841,821	802,916	1074,897	1058,365	
Scheepsbew.: Binnenkom. schepen (1000 tons)	Engeland (geladen) ¹⁴⁾	4,089	3,094	3,611	4,333	4,675	4,628	4,529	4,367	4,798	4,288	
	Ver. Staten (gel. en ballast) ..	4,440	5,190	5,433	5,969	5,937	6,843	6,574	5,685	5,960	5,619	
	Frankrijk (geladen)	2,876	2,275	2,955	3,728	3,836	4,445	3,586	3,711	3,770	—	
Index-cijfers: Groothand.-prijzen	Engeland (Board of Trade)	100	197.2	158.8	159.9	159.5	156.7	154.7	158	158.3	161.1	
	Ver. Staten (Bureau of Labour Statist.)	100	147	149	156	153	151	150.0	154	153	152	
	Frankrijk (off. cijfer)	100	345.0	326.6	406.5	408.6	406.7	413.1	423.6	420.4	446.0 ¹⁵⁾	
	Italië (Prof. Bachi)	100	577.5	562.3	580.1	568.9	566.0	566.7	569.2	563.4	571.4	
Wisselkoersen: (jaarl. of maand. gem.) ⁹⁾	New York op Londen	100	79.10	90.96	95.07	94.86	94.18	93.71	93.34	92.96	90.05	
	New York op Parijs.	100	38.65	42.47	34.45	32.85	30.53	29.28	30.34	30.83	28.59	
	New York op Rome..	100	22.26	24.61	25.14	23.83	22.42	22.32	23.00	23.40	22.58	

¹⁾ Wekelijksche productie, berekend op grond der maandelijksche productie.

²⁾ Inclusief bruinkool. Vanaf 1919 incl. Elzas-Lotharingen. Vanaf 1920 inclusief Elzas-Lotharingen en het Saargebied.

³⁾ Vanaf 1919 zonder Elzas-Lotharingen. Vanaf 1920 zonder Elzas-Lotharingen, het Saargebied en de Pfalz. Vanaf Juli 1922 zonder Poolsch Opper-Silezië.

⁴⁾ Vanaf 1919 inclusief Elzas-Lotharingen. ⁵⁾ Kwartaalscijfers volgens Lloyd's Register of Shipping.

⁶⁾ Vanaf 1919 inclusief Triëst.

⁷⁾ Vermindering tengevolge van de mijnwerkersstaking.

⁸⁾ Sedert Januari 1922 nieuwe schatting op grond der gedeclareerde waarden.

⁹⁾ Waarde der genoteerde geldsoorten in procenten der pariteit. Jaarlijksch of maandelijksch gemiddelde.

¹⁰⁾ Sedert Januari 1921 geschiedt de waardeering van den invoer volgens de opgaven van importeurs. Daarvoor was zij gebaseerd op officieele waardeerscijfers.

¹¹⁾ Vanaf Juli 1922 waardeert men den uitvoer volgens de officieele waardeerscijfers van 1921.

¹²⁾ Uitgezonderd voor de steenkoolproductie (zie noot 1). ¹³⁾ Voorloopig cijfer.

¹⁴⁾ Vanaf 1 April 1923 met inbegrip van den handel van Groot-Brittannië en Noord-Ierland met den Ierschen vrijstaat en uitgezonderd den buitenlandschen handel van den Ierschen vrijstaat.

¹⁵⁾ Uitgezonderd de Ruhrproductie. Het overeenkomstig cijfer voor December 1922 is 2.158.000 ton.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Table of bank discounts with columns for bank name, date, and discount rate. Includes entries for Ned. Bk., Bel. Binn. Eff. Bk., Javaasche Bank, etc.

OPEN MARKT.

Table of open market exchange rates with columns for Data, Amsterdam, London, Berlin, Paris, and New York.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Londen bleef de geheele week prijshoudend; de zeer vaste stemming aan het einde der vorige week werd echter niet overgenomen en eerst aan het einde der week werd weder opnieuw boven de 11.50 betaald.

12 Februari 1924.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table of exchange rates in the Netherlands with columns for Data, London, Berlin, Weenen, Paris, Brussel, and New York.

* Notering te Amsterdam. ** Notering te Rotterdam. 1) Particuliere opgave. 2) Notering van 1 Februari '24. 3) Idem van 25 Januari.

Table of exchange rates for various locations like Stockholm, Copenhagen, Christiania, Zwitserland, Spanje, and Batavia.

* Notering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Table of exchange rates in New York with columns for Data, Cable Lond., Zicht Parijs, Zicht Berlijn, and Zicht Amsterd.

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Table of exchange rates from various places to London with columns for Plaatsen en Landen, Noteerings-eenheden, and dates.

NOTEERING VAN ZILVER.

Table of silver price notations with columns for date and price in London and New York.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 11 Februari 1924.

Table of the bank's balance sheet showing Active and Passive sides with various financial items.

Passiva.

Table of the bank's liabilities (Passiva) including Kapitala, Reservefonds, and other items.

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleen. van buitl. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu- latie	Rek. Crt. partic.
7 Feb. '24	365.102	84.653	480.000	1634.399	7.533.126	173.185
31 Jan. '24	365.223	84.653	480.000	1917.259	7.589.582	192.310
26 „ '24	365.537	84.653	480.000	1626.099	7.431.349	317.552
17 „ '24	366.169	84.653	480.000	1608.379	7.443.789	252.404
8 Feb. '23	344.920	84.653	480.000	773.203	6.894.351	148.152

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F. R. Notes in circu- latie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitent.		
16 Jan. '24	3.157.119	2.177.679	—	113.285	2.084.320
9 „ '24	3.130.542	2.158.153	—	106.965	2.147.064
2 „ '24	3.083.886	2.167.042	—	87.984	2.245.230
17 Jan. '23	3.077.492	2.245.423	—	136.645	2.256.491

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- kings- perc. ¹⁾	Algem. Dek- kings- perc. ²⁾
16 Jan. '24	826.929	1.999.638	110.302	77,3	80,1
9 „ '24	926.087	1.983.755	110.506	75,8	78,4
2 „ '24	1.145.068	2.050.798	110.483	71,8	73,8
17 Jan. '23	714.680	1.969.451	107.484	72,8	76,1

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

**PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET
FED. RES. STELSEL.**

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
9 Jan. '24	763	11.930.950	1.430.117	15.704.897	4.103.985
2 „ '23	766	12.066.813	1.455.032	15.704.897	4.103.985
26 Dec. '23	764	11.934.334	1.378.672	15.292.030	4.072.020
10 Jan. '23	781	11.478.427	1.473.072	15.496.969	3.715.326

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 11 Februari 1924.

Plotseling nadat gedurende eenige maanden het niveau van het Deutsche betaalmiddel vrij stabiel is geweest, is in de achter ons liggende week een daling van de Mark ingetreden, welke niet heeft nagelaten de gemoederen te verontrusten. Uit den aard der zaak waren het in hoofdzaak de beurzen van Berlijn en Amsterdam, die onmiddellijk een nerveus voorkomen hebben verkregen, doch, waar tegelijkertijd de Franc een sterke neiging tot reactie vertoonde, heeft zich deze stemming ook aan de overige beurs-centra medegedeeld.

Inmiddels is weder een zoodanig herstel voor het Deutsche ruilmiddel ingetreden, dat het geleden verlies bijna geheel kon worden ingehaald. Toch is dit niet voldoende geweest, om het wantrouwen in de verdere toekomst van de Rentenmark geheel weg te nemen. Want, hoewel de reactie grootendeels werd geregistreerd door de notering van de papieren Mark, terwijl de notering van de Rentenmark een hooger peil kon behouden, er bestaat een te nauw verband tusschen het interimaire Deutsche ruilmiddel en de door de inflatie volkomen bedorven oude valuta, dan dat een daling van het eerste de laatste ongedeerd zou kunnen laten. Feitelijk is dan ook de reactie van de papieren Mark niet anders geweest dan een daling van de Rentenmark.

Onverwacht is zij niet gekomen. Reeds bij de oprichting van de Rentenbank is door de deskundigen in Duitschland medegedeeld, dat zij als voorloopige oplossing was gedacht en hoogstwaarschijnlijk haar hulp slechts effectief tot ultimo Maart zou kunnen verlenen. Tegen dien tijd hoopte men gereed te zijn met de uitwerking der plannen omtrent een goudbiljetten-bank. Doch het verloop heeft niet de gewenschte richting ingeslagen. De meeningen van Dr. Schacht en de buitenlandse deskundigen liepen uiteen; ook de

commissies van onderzoek naar Duitschland's betaalkracht legden eenige bezwaren in den weg. Het verschuiven van de oprichting eener goudbiljetten-bank heeft echter hoogstens een psychologische uitwerking kunnen hebben — en dat nog slechts in zeer deskundige kringen — daar de Rentenbank in ieder geval nog behoorlijk functioneerde. De recente zeer groote aanvragen naar buitenlandse betaalmiddelen, aanvragen van dien omvang, dat de toewijzingen door de Rijksbank voor Sterlingwissels op 8 Februari slechts 3 pCt. en voor dollarwissels slechts 2 pCt. hebben bedragen, hebben evenwel bewezen, dat ook zuiver economische factoren een rol spelen bij de bedreiging van het Deutsche ruilmiddel. Nog steeds schijnt de Duitsche industrie niet doordrongen te zijn van de noodzakelijkheid zich te moeten aanpassen aan de omstandigheden van de binnenlandsche kapitaalmarkt. Deze is, uit den aard der zaak na een tijdperk van zoo geweldige inflatie, zeer beperkt en buitenlandse crediten zullen eerst verkregen kunnen worden, nadat een definitief ruilmiddel, voldende gestabiliseerd, zal zijn doorgevoerd. Indien echter geen rekening met deze omstandigheden wordt gehouden, is de kans niet uitgesloten, dat herhaaldelijk crises in het verder bestaan van de Rentenbank zich zullen voordoen. Vóór alles zullen in Duitsche deskundige kringen dan ook wel pogingen worden aangewend, eenzijdig om de industrie van de noodzakelijkheid van beperking te doordringen, anderzijds om de beraadslagingen omtrent den definitieven vorm der goudbiljetten-bank zoo spoedig mogelijk tot een goed einde te brengen.

Overigens is de economische en financieele toestand van Duitschland in de laatste weken gedeceideerd gunstiger geworden. Uit verschillende takken van industrie komen zeer bevredigende berichten, terwijl het Rijk gedurende de maand Januari slechts een betrekkelijk gering bedrag — nog geen 2 miljoen goudmarken — noodig heeft gehad tot dekking van het tekort op de staatsuitgaven. Als regel is de beurs dan ook kalm gestemd geweest, met uitzondering van de laatste dagen der week, toen eerst een opwaartse beweging in de z.g. „valuta“-papieren en daarna een eenigszins onzekere stemming overheerschend is geweest.

De markt te Parijs heeft uit den aard der zaak ook geen gelijkmatig verloop gehad. De daling van den Franc is hier niet onopgemerkt voorbij gegaan, hoewel vóór dien tijd reeds een minder opgewekte houding te constateren is geweest, als gevo'g van de debatten, welke de belastingvoorstellen in de Kamer hebben uitgelokt. Uit den aard der zaak is hierdoor een zwakke plek ontstaan in de verdediging van den Franc. Ieder uitstel, dat het doorvoeren van drastische beschermingsmaatregelen ondergaat, kan gelijk worden gesteld met een periode van voortgezette te hooge uitgaven en al is het in de laatste weken gelukt den Franc op een vrijwel onbewogen peil te houden, men begreep in Frankrijk zeer wel, dat dit niet het geval zou kunnen blijven, indien een besluit omtrent belastinghervorming, enz. niet zeer spoedig zou worden genomen. Thans is alleen nog slechts aangenomen de machtiging voor de regeering om bij decreet verschillende besluiten te nemen; de kwestie der belastingverhoogingen zelve moet nog aan de orde worden gesteld. Het is dan ook onwaarschijnlijk, dat de reactie van het Fransche betaalmiddel een gevolg is geweest van de daling van de Mark, hoewel deze wellicht het sein er toe kan hebben gegeven.

Merkwaardig mag het wel worden genoemd, dat de publicatie van de jongste cijfers omtrent den buitenlandschen handel van Frankrijk en omtrent de activiteit op het gebied der ijzer- en staal-industrie geen steun aan de Fransche valuta hebben verleend. Voor beide zijn de resultaten zeer bevredigend te noemen. Een import-saldo van ruim 2 milliard francs over 1923 is geenszins veroutrustend en wordt hoogstwaarschijnlijk volkomen genivelleerd door de onzichtbare exporten. De productie-cijfers van ijzer en staal zijn groter dan die van 1913. Toch is men in Frankrijk tevel doordrongen van de waarheid, dat deze zeer gunstige verhoudingen voor een groot deel in het leven zijn geroepen door de depreciatie van het ruilmiddel, zoodat het hieruit verkregen voordeel als vrij problematisch wordt beschouwd.

Te Londen heeft de beurs een opgewekter verloop gehad, behalve tegen het einde der berichteweek, toen de nog niet opgeloste geschillen met de dokwerkers een staking voor deze arbeiders deden vreezen. Overigens echter zijn de gunstige symptomen sterk overheerschend geweest. Hoewel men zich in Engeland geen overdreven voorstellingen vormt van de erkenning in rechte der Russische Regeering, heeft deze handelwijze van het Labour-ministerie aller goedkeuring wegdragen. Men is er zich zeer goed van bewust, dat de concentratie van den buitenlandschen handel in handen van het Sovjetbewind een groote handicap vormt voor het ontameeren van export-zaken. Ook is men geenszins ge-

neigd aan de thans reeds sub-rosa geuite aanvragen om een leening te voldoen, doch men ziet in, dat de thans gevolgde handelwijze de eenig juiste is, om uit de verstarrende te komen, waarin het Russische probleem langzamerhand was geraakt.

In verband hiermede stelt men ook in andere opzichten vrij groot vertrouwen in het arbeiders-ministerie, hoewel dit natuurlijk feitelijk zijn kracht en beleid nog zal moeten toonen.

Te New York heeft over het algemeen een opgewekte stemming geheerscht. De gebeurtenissen in Europa wekken hier nog steeds slechts matige belangstelling. Hiertegenover staat de groote invloed, welke de toestand van de inheemsche industrie op de fondsenmarkt uitoefent. Deze nu kan nog niet anders dan gunstig worden genoemd. Reeds twee maanden achtereen heeft de U. S. Steel Corporation een toeneming der onuitgevoerde orders te aanschouwen gegeven. Weliswaar wordt hierbij niet aangegeven, op welke capaciteit de fabrieken hebben gewerkt, zoodat een zuivere maatstaf in deze toeneming niet is te vinden, doch op de beurs maakt een dergelijke bekendmaking steeds een gunstigen indruk. Dit is ook thans weder het geval geweest. De toestand in de landbouw-districten steekt hierbij wel zeer sterk af. Verschillende bankinstellingen hebben reeds hun deuren moeten sluiten in verband met verliezen, geleden door crediet-verstreking aan de boeren. Thans is een organisatie opgericht met een kapitaal van \$ 10 miljoen om, in samenwerking met de War Finance Corporation de bedreigde districten te hulp te komen. Afgewacht dient te worden of de benarde toestand van vele landbouwers ten slotte geen invloed op de nijverheid en van hieruit weder op Wallstreet zal gaan uitoefenen.

Ten onzent is het verloop over het algemeen zeer vast geweest, met uitzondering van het laatste gedeelte der berichteweek, toen heftige dalingen zijn voorgekomen in verband met de reactie van de Mark. Op de beleggingsmarkt heeft deze daling uit den aard der zaak slechts weinig invloed uitgeoefend en waar ook de geldmarkt een vrij stabiele houding heeft aangenomen, heeft het niveau voor inheemsche staatsfondsen slechts geringe fluctuaties te aanschouwen gegeven. Van de buitenlandsche soorten waren Russen eenigszins in reactie, na de vrij groote verbetering van de voorgaande week, terwijl Braziliaansche soorten gezocht waren in verband met de gunstige stemming te Londen.

	4 Feb.	8 Feb.	11 Feb.	Rijzing of daling
6 %o Nederland 1922	99 ¹⁵ / ₁₆	100	99 ¹⁵ / ₁₆	+ ¹ / ₁₆
5 %o " 1918	87 ¹¹ / ₁₆	88 ⁷ / ₁₆	88	+ ⁵ / ₁₆
4 ¹ / ₂ %o " 1916	88 ¹ / ₂	87 ³ / ₈	87 ³ / ₈	— ¹ / ₈
4 %o " 1916	79	79	78 ³ / ₄	— ¹ / ₄
3 ¹ / ₂ %o "	71 ⁷ / ₈	72 ³ / ₄	73 ³ / ₈	+ ¹ / ₂
3 %o "	63 ¹¹ / ₁₆	63 ¹⁹ / ₃₂	63 ¹ / ₂	— ³ / ₁₆
2 ¹ / ₂ %o Cert. N. W. S.	53 ¹ / ₈	53 ³ / ₈	53 ¹ / ₈	+ ¹ / ₈
7 %o Oost-Indië 1921	101 ¹⁵ / ₁₆	102	101 ¹⁵ / ₁₆	—
6 %o " 1919	96 ⁷ / ₈	97	96 ¹⁵ / ₁₆	— ¹ / ₁₆
5 %o " 1915	92 ⁵ / ₈	91 ¹⁵ / ₁₆	—	— ⁷ / ₁₆
5 %o Rusland 1906	6 ¹ / ₂	7 ³ / ₄	7 ³ / ₄	+ 1
4 %o Rusl. bij Hope & Co.	11 ¹ / ₈	8 ¹⁵ / ₁₆	9 ¹⁵ / ₁₆	— ¹ / ₁₆
4 %o Japan 1899	64 ¹ / ₄	64 ³ / ₈	64 ¹ / ₄	—
5 %o Brazilië 1895	49	—	53 ¹ / ₂	+ 4 ¹ / ₂
8 %o San Paulo 1921	97	97	97	—
6 %o Amsterdam 1920	100 ¹ / ₄	—	—	—
7 %o Rotterdam 1920	101 ⁷ / ₈	101 ¹ / ₂	101 ³ / ₈	— ¹ / ₈

Zeer krachtige schommelingen heeft de tabakmarkt medegemaakt. Er waren hier reeds enkele winstnemingen te constatareeren, toen de daling van de Mark de vrees deed ontstaan, dat Duitsland op de aanstaande voorjaarsinschrijvingen van Sumatrabak niet in de mate als oorspronkelijk was verwacht, als koper zou optreden. Het gevolg was een overweldigend aanbod, dat slechts tegen sterk verlaagde koersen plaatsing heeft kunnen vinden. Op den laatsten beursdag echter is een zeer aanmerkelijk herstel ingetreden.

Ook voor petroleum-aandeelen is het verloop geënerveerd geweest. De vrees op de beurs van Amsterdam ten aanzien van een nieuwe débâcle in Duitsland was zoo sterk, dat zelfs tegen de richting van de buitenlandsche beurzen in het hoofdfonds hier in ruime mate werd aangeboden. Het gevolg is geweest een vrij aanmerkelijk nadeelig koersverschil. Voor aandeelen Geconsolideerde is de stemming doorgaans veel kalmer gebleven.

De rubberafdeeling daarentegen heeft zich over het algemeen goed kunnen handhaven. De zeer gunstige vóór-verkoop, welke in den laatsten tijd weder bekend zijn geworden, gepaard aan de hoopvolle verwachtingen omtrent bevredigende dividenden hebben omvangrijke aankopen in rubber-aandeelen te voorschijn geroepen, welke een stimu-

leerenden invloed op het koerspeil hebben uitgeoefend.

Suikeraandeelen hebben niet ten volle beantwoord aan de berichten omtrent de jongste suikerverkoop. Reeds uit oogst 1925 — welke nog moet worden geplaat — zijn belangrijke afdoeningen tot goede prijzen tot stand gekomen. Desondanks konden slechts enkele soorten belangrijk in koers stijgen.

De industriële markt was stil en eerder loom.

	4 Feb.	8 Feb.	11 Feb.	Rijzing of daling
Amsterdamsche Bank	128 ³ / ₄	—	126 ¹ / ₂	— 2 ¹ / ₂
Incasso Bank	97	98	98 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₂
Koloniale Bank	195	197 ³ / ₄	204 ⁷ / ₈	+ 9 ⁷ / ₈
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	143 ³ / ₈	140 ¹ / ₂	140 ⁷ / ₈	— 2 ¹ / ₈
Rotterd. Bankvereniging ..	99 ¹ / ₄	—	99 ¹ / ₂	+ ¹ / ₄
Van Berkel's Patent	47 ⁷ / ₈	47	44 ¹ / ₂	— 3 ³ / ₈
Gouda Kaarsen	82 ¹ / ₂	76	73	— 9 ¹ / ₂
Holl. Draad- en Kabelfabriek	61	63	66	+ 5
A. Jurgens' Ver. Fabr. g. aand.	72 ³ / ₄	72 ¹ / ₂	72 ¹ / ₂	— ¹ / ₂
" " " pr. aand.	77 ¹ / ₂	76	76	— 1 ¹ / ₂
Leerdam Glasfabrieken	32 ¹ / ₂	31	31 ¹ / ₂	— 1
Philips' Gloeilampenfabriek	280	270 ¹ / ₄	—	— 9 ³ / ₄
Vereenigde Blikfabrieken ..	106	—	107	+ 1
Vereen. Chemische Fabrieken	56 ¹ / ₂	—	—	—
Compania Mercantil Argent.	23 ⁵ / ₈	27 ¹ / ₄	27 ¹ / ₄	+ 3 ³ / ₈
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	198	195 ³ / ₄	199 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₂
Handelsver. Amsterdam	528	521 ¹ / ₂	527	— 1
Handelsverg. Reiss & Co.	39	—	—	—
Int. Crediet- en Handelsverg. Rotterdam	200	207	210	+ 10
Linde Teves & Stokvis	83	84 ¹ / ₂	84 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₂
Redjang Leborg Mijnb.-Mij.	131	—	130	— 1
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	224	218 ¹ / ₂	223 ¹ / ₄	— ³ / ₄
Kon. Petroleum-Mij.	469	457 ¹ / ₂	456	— 13
Phoenix Oil	92	—	99	+ 7
Amsterdam-Rubber-Mij.	165 ³ / ₈	165 ¹ / ₂	170	+ 4 ³ / ₈
Kendeng Lemboe	200 ¹ / ₂	205	209	+ 8 ³ / ₄
Oost-Java-Rubber-Mij.	250 ¹ / ₂	253	256 ¹ / ₂	+ 6
Deli-Batavia Tabak Mij.	370	353	367 ¹ / ₂	— 2 ¹ / ₂
Deli-Maatschappij	367 ¹ / ₂	355	362 ¹ / ₄	— 5 ¹ / ₄
Senembah-Maatschappij ..	328 ¹ / ₂	309	315	— 13 ¹ / ₂

Scheepvaartwaarden toonden een opgewekte tendens, voornamelijk voor de aandelen der wilde vaart, in verband met de betere vooruitzichten voor het verkeer met Rusland.

	4 Feb.	8 Feb.	11 Feb.	Rijzing of daling
Holland-Amerika-Lijn	110 ¹ / ₂	109 ¹ / ₄	110	— ¹ / ₂
" " „gem. eig.	91 ¹ / ₂	91	91	— ¹ / ₂
Hollandsche Stoomboot-Mij.	34 ¹ / ₈	34	35	+ ⁷ / ₈
Java-China-Japan-Lijn	100	104	104 ³ / ₄	+ 4 ³ / ₄
Kon. Hollandsche Lloyd ...	16	16 ³ / ₁₆	16 ³ / ₄	+ ³ / ₄
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	84	88 ³ / ₄	91	+ 7
Konink. Paketvaart-Mij.	140	144 ¹ / ₂	144 ⁵ / ₈	+ 4 ⁵ / ₈
Maatschappij Zeevaart	80 ¹ / ₂	85	—	+ 4 ¹ / ₂
Nederl. Scheepvaart-Unie ..	130 ³ / ₈	133 ³ / ₄	133	+ 2 ³ / ₈
Nievelt Goudriaan	115	113 ¹ / ₂	111	— 4
Rotterdamsche Lloyd	136	139 ³ / ₄	137 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₂
Stoomv.-Mij. „Nederland” ..	154 ³ / ₄	154 ³ / ₄	155 ³ / ₄	+ 1
" " „Noordzee” ..	32 ⁷ / ₈	34 ³ / ₄	35	+ 2 ¹ / ₈

De Amerikaansche markt was vast, doch stil.

	4 Feb.	8 Feb.	11 Feb.	Rijzing of daling
Americ. Smelting & Refining	67	66	66 ³ / ₈	— ¹ / ₈
Anaconda Copper	84 ¹ / ₂	82 ³ / ₄	83 ¹ / ₈	— ⁵ / ₈
Studebaker Corp.	110 ¹ / ₂	113 ³ / ₄	113 ⁷ / ₈	+ 3 ³ / ₈
Un. States Steel Corp.	113 ¹ / ₈	114 ¹ / ₄	115	+ 1 ¹ / ₈
Atchison Topeka	109 ¹ / ₈	109 ¹ / ₄	109 ¹⁵ / ₁₆	+ ¹⁵ / ₁₆
Erie	29	28	28 ¹ / ₈	— ⁷ / ₈
Southern Pacific	95 ¹ / ₈	96	96 ⁷ / ₁₆	+ ¹⁵ / ₁₆
Union Pacific	141 ¹ / ₈	141 ⁷ / ₈	142 ⁷ / ₈	+ 1
Int. Merc. Marine orig. gew.	107 ¹ / ₈	101 ¹⁵ / ₁₆	102 ¹⁵ / ₁₆	— ¹ / ₁₆
" " " " pref.	38	36 ³ / ₈	37 ¹ / ₂	— ¹ / ₂

De geldmarkt bleef vrij ruim; prolongatie noteerde 5¹/₂ pCt.

GOEDERENHANDEL. GRANEN.

12 Februari 1924.

Tarwe. De groote vraag naar spoedig aankomende tarwe heeft ook in de afgelopen week voortgeduurd, al is de laatste dagen de belangstelling iets verminderd. Dit is het gevolg van de wederom zeer groote verscheppingen der afgelopen week, waardoor men gelooft, dat spoedig het tekort aan dispoibele tarwe zal verdwijnen. Toch heeft men met werkelijk een belangrijk tekort te doen, zooals blijkt uit het cijfer van invoer in Groot-Brittannië de eerste vijf

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe Febr.	Mais Febr.	Lijnzaad Febr.
9 Feb.'24	112 $\frac{3}{8}$	81 $\frac{3}{8}$	49 $\frac{1}{8}$	10,60	10,05	19,90
2 „ '24	111 $\frac{3}{8}$	80 $\frac{1}{8}$	49 $\frac{1}{8}$	10,75	9,85	19,55
9 Feb.'23	121 $\frac{1}{8}$	76 $\frac{1}{8}$	45 $\frac{1}{2}$	11,85 ¹⁾	9,65 ¹⁾	19,70 ¹⁾
9 Feb.'22	129 $\frac{3}{4}$	58 $\frac{1}{8}$	40 $\frac{1}{8}$	12,90	7,90	21,25
9 Feb.'21	169	66 $\frac{3}{8}$	44 $\frac{1}{8}$	15,60	9,50	14,85
20 Juli '14	82	56 $\frac{3}{8}$	36 $\frac{1}{2}$	9,40	5,38	13,70

1) Per Maart.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	11 Febr. 1924	4 Febr. 1924	12 Febr. 1923
Tarwe*	12,50	12,50	13,15
Rogge (No. 2 Western)	10,30	10,10	11,40
Mais (La Plata)	227,—	222,—	199,—
Gerst (48 lb. malting)	216,— ⁴⁾	213,— ⁴⁾	180,—
Haver (38 lb. white clipp.) ¹⁾	10,50 ⁵⁾	10,30 ⁵⁾	10,60
Lijnkoeken (Noord-Ameri- kavan La Plata-zaad) ¹⁾	14,35	14,35	13,70
Lijnzaad (La Plata)	460,—	458,—	440,—

*) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG.

1) No. 2 Hard/Red Winter Wheat. 4) Donaugerst. 5) Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	3/9 Febr. 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	3/9 Febr. 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	1924	1923
Tarwe	15.769	62.823	115.219	—	635	6.262	63.458	121.481
Rogge	9.311	47.836	65.174	—	1.725	—	49.561	65.174
Boekweit	1.400	4.801	1.338	—	—	—	4.801	1.338
Mais	12.925	80.108	92.147	4.720	11.813	19.101	91.921	111.248
Gerst	4.438	27.848	19.586	15	8.075	3.360	35.923	22.946
Haver	4.411	27.033	10.040	—	—	228	27.033	10.268
Lijnzaad	7.209	9.710	12.075	1.376	4.926	8.354	14.636	20.429
Lijnkoek	3.075	14.249	26.356	450	450	—	14.699	26.356
Tarwemeel	4.923	21.816	9.320	—	410	2.617	22.226	11.973
Andere meelsoorten	154	770	204	—	—	—	770	204

weken van het nieuwe jaar, dat volgens de London Grain, Seed and Oil Reporter 1.344.440 qrs. bedraagt tegen 2.513.583 qrs. verleden jaar. Hierbij moet men nog in aanmerking nemen, dat de aanvoer van binnenlandsche tarwe in Engeland aanzienlijk kleiner is dan een jaar geleden en ook dan normaal. Deze vermindering wordt toegeschreven aan het terughouden van tarwe door de boeren, die aan een verdere verhooging der prijzen gelooven en aan het gebruik van inlandsche tarwe voor kippenvoer etc., in verband met de zeer hoge prijzen van voedergranen. Dit laatste zal wel de hoofdoorzaak zijn en ongetwijfeld doet hetzelfde verschijnsel zich voor in verschillende Continentale markten. Het verbruik van tarwe in Europa is in de eerste helft van het oogstjaar aanzienlijk groter geweest, dan door vakbladen geschat werd en die lage schattingen van het verbruik in verband met den zeer grooten overvloed in de exportlanden is wel een van de oorzaken geweest van een te veel terughouden van den Europeeschen consument. Niettegenstaande de grootere verschepingen naar Europa, vergeleken bij een jaar geleden, zijn toch ongetwijfeld de voorraden kleiner en als, evenals verleden jaar gedurende de tweede helft van het oogstjaar, de invoer in Europa groter zal zijn dan in de eerste helft, dan zal dat groote surplus in de exportlanden niet zoo zeer op de markt drukken, als men aanvankelijk vermoed had, om de eenvoudige reden, dat het niet abnormaal groot zal zijn. Te minder, omdat de niet-Europeesche importlanden voortgaan zeer groote hoeveelheden tot zich te trekken.

Als de London Grain, Seed and Oil Reporter toch nog een surplus van 33.000.000 qrs. (ca. 6.650.000 tons) becijfert, dan moet men daarbij wel in aanmerking nemen, dat het geheele geschatte exportsaldo van Argentinië en Australië hierbij genomen is, terwijl toch een belangrijk deel op 31 Juli onverschept zal zijn.

Wij schreven hierboven over de groote verschepingen van deze week. Evenals de week tevoren stond Argentinië bovenaan. De vraag voor deze tarwe was vooral op het Continent groot, doch ook Engeland kocht verschillende ladingen. Daarnaast werden in de Engelsche markt veel zaken afgesloten in Australische tarwe. Ook van dit land waren de verschepingen ruim, zoowel naar Europa als naar het Verre Oosten. De berichten over den huidigen oogst blijven goed, zoodat de opbrengst wel dicht bij de hoogste ramingen zal zijn.

Natuurlijk blijft ook Manitoba-tarwe sterk de aandacht trekken, al neemt deze soort niet meer die overwegende plaats in van eenige weken geleden.

De weerberichten waren in de meeste landen tamelijk gunstig; alleen klaagt Noord-Amerika over te groote afwisseling van vorst en dooi, hetgeen slecht voor de winter-tarwe zou zijn.

Over de „maatregelen" om de Amerikaansche boeren te helpen weinig nieuws. Waarschijnlijk zullen de invoerrechten nog verhoogd worden, een maatregel waarvan het succes dubieus is, aangezien in een normaal jaar de Vereenigde Staten toch moeten exporteeren, zoodat de prijzen dan toch

bepaald worden door de prijzen der wereldmarkt.

De verschepingen van rogge namen alleen wat toe van de Vereenigde Staten. Rusland verscheept zeer weinig. De vraag op het Continent (o.a. in Nederland) bleef goed en de prijzen liepen in de meeste markten op.

Mais. De toestand is vrijwel ongewijzigd, alleen liepen de prijzen voor dadelijk leverbare en stoomende partijen nog verder op. Onder invloed van het groote prijsverschil met nieuwe oogstposities van La Platamaïs sprong er in Engeland een groote vraag naar deze laatste soort op voor April/Mei en latere afladingen. Een groot aantal ladingen werd verkocht, maar nadat aanvankelijk de Argentijnsche prijzen wat verhoogd werden, brokkelden ze toch na eenige dagen weer af, zoodat de speculatieve inkoop voorloopig althans nog geen winst laten. Ook in andere markten bestond er attentie voor nieuwen oogst Platamaïs, maar ook daar is de belangstelling met den teruggang der prijzen wederom eenigszins geluwd.

De Donau kan nog steeds niet verschepen, maar offertes voor Maart en eerste helft April-afladingen zijn er dagelijks. Ook Rusland bood een en ander voor deze aflading aan, terwijl voor zeer spoedige aflading Bulgarije nog wel iets te koop heeft. De prijzen voor deze posities zijn evenwel zeer hoog.

Ook Amerikaansche maïs werd meer naar Europa verhandeld, nu de Europeesche markten zoo gestegen zijn. In Amerika zelf daalden de prijzen niet en waar de voorraden aan de zeehavens zeer gering zijn, moesten er wel heel hoge prijzen betaald worden. Onze markt kocht dagelijks Amerikaansche maïs, waarvan een niet onbelangrijk gedeelte via Antwerpen te verschepen, aangezien de vrachten naar Antwerpen speciaal van de Golfhavens zeer aanzienlijk lager dan naar Rotterdam waren.

Hamburg en Bremen konden nog niet mede; ofschoon de voorraden daar niet groot waren, waren ze blijkbaar nog te groot voor de financiële draagkracht van de plaatselijke handelaren. De verschillen met de prijzen in andere markten waren van dien aard, dat veel zaken voor her-verscheping mogelijk waren. Daar nu natuurlijk geen nieuwe importzaken naar de Noord-Duitsche havens mogelijk zijn, moet men zich niet verwonderen, als het te veel binnenkort weer voor een tekort zal plaats maken.

Voor gerst is de positie vrijwel gelijk aan die voor maïs, behalve dat dit artikel voor latere termijnen niet tot lage prijzen wordt aangeboden. Rusland verscheept weinig en de Donau vrijwel niets, maar naast een grotere verscheping van Argentinië trekt vooral een belangrijke verscheping van Britsch-Indië de aandacht.

Haver kan nog steeds niet in de algemeene willige stemming deelen. In Duitschland is er sprake van opheffing van het exportverbod voor deze graansoort, wat eventueel den toestand voor de andere markten niet zou verbeteren.

Lijnzaad. Ten gevolge van levendige vraag van olie tot stijgende prijzen, bleef Europa voortdurend koper en

daar ook Amerika kocht, bleef Argentinië zeer vast. De verscheppingen zijn zeer groot en niettegenstaande dat, is de voorraad nog toegenomen, zoodat alles op een zeer grooten oogst duidt. Later begon de oliemarkt in Europa te wankelen en ten gevolge daarvan trokken de olieslagers zich als koopers terug.

SUIKER.

In Amerika fluctueerde de markt deze week sterk ten gevolge van liquidaties van winstnemende haussiers. Aan het slot echter hadden prijzen zich weer geheel hersteld en toonden zelfs een avans, vergeleken bij de opening. De openings- en slotnoteringen met daartusschen het laagste punt waren voor Spot Centrifugals en op de termijnmarkt respectievelijk als volgt: Spot Centrifugals 7.28/7.16/7.41; Maart 5.58/5.35/5.66; Mei 5.63/5.38/5.68; Juli 5.68/5.42/5.73; September 5.72/5.43/5.73. Raffinadeurs kochten nog steeds alles, wat aangeboden werd en kwamen belangrijke transacties in Cubasuiker voor prompte en Februari/Maart verschepping tot stand tot prijzen opklimmende van 5.12½ d.c. tot 5¼ d.c. c.i.f. New York.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1924.	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 2 Febr. '24	156.584	165.526	96.283
Tot. sedert 1 Dec. '23-2 Febr. '24	607.848	660.912	280.062
Aantal werkende fabrieken ..	165	164	140
Weekexport 2 Febr. '24	100.739	80.835	48.403
Tot. sedert 1 Jan. '24-2 Febr. '24	367.226	387.677	116.396
Totale voorraad op 2 Febr. '24	240.622	274.135	770.275

In Engeland blijft de vraag naar prompte geraffineerde suiker bestaan en verhoogden raffinadeurs hunne prijzen voor alle posities met totaal Sh. 1/-. Zij kochten o.a. 96° Perusuiker voor prompte verschepping tot Sh. 29/3 c.i.f. Engeland.

Op Java kwamen verdere afdoeningen in oogst 1924 tot stand tot f 16.50 en daarna f 17.— voor Superieur. Ook werden de eerste transacties uit oogst 1925 gemeld, op basis van f 16.— voor Superieur en f 15.— voor No. 16 en hooger en Muscovados, waartoe belangrijke kwantiteiten voor levering April/Mei/Juni 1925 afgesloten werden. Het eigenaardige feit doet zich dus voor, dat op het oogenblik Javasuikeer uit 3 verschillende oogstjaren verhandeld wordt. De waarde van dispoibele suiker (oogst 1923) is weer tot boven f 22.— geklommen.

Hier te lande opende de markt vast en reageerde betrekkelijk weinig op de daling in Amerika. De openingsprijzen waren ongeveer f 35¼ voor Maart/Mei; f 32½ voor Augustus en f 28½ voor December, waarna de noteringen door winstnemering ongeveer f 0.50 over alle posities daalden. De ondertoon bleef echter vast en konden prijzen zelfs weer verbeteren, zoodat de markt op ongeveer f ¼ lagere prijzen dan bij opening sloot. De omzet op de termijnmarkt bedroeg de afgelopen week pl.m. 10.000 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam Maart	Londen			New York 96 pCt. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Mei/Juni	Cuba's 96 pCt. c.i.f. Febr./Maart	
		Sh.	Sh.	Sh.	
7 Febr. '24	f 35 7/8	64/9	28/-	29/-	7,16
31 Jan. '24	33 11/16	63/9	27/-	27/6	6,91
7 Febr. '23	26 3/4	56/9	20/6	19/-	5,78
7 Febr. '22	21	51/3	17/3	11/9	3,70
4 Juli '14	11 18/32	18/-	—	—	3,26

KATOEN.

De vaste stemming heeft zich in prijzen van Amerikaanse katoen kunnen handhaven en noteringen zijn ten slotte iets hogere, zoodat Maart gisteren in Liverpool op 19.87 was gekomen. Daarna heeft weer een kleine reactie plaats gehad, doch verkoopen zijn deze week vrij belangrijk geweest. Zoowel Engeland als het Vasteland hebben tot nu toe meer kunnen afnemen dan verleden jaar. In Egyptische soorten gaat weinig om en de verkoopen zijn nog steeds niet groot, terwijl men uit de ontvangsten zou concluderen, dat de oogst ten slotte iets grooter zal uitvallen dan het cijfer waarop deze door de Regeering wordt geschat.

Prijzen van Amerikaanse garens zijn van ¼ d. tot ½ d. hooger maar voor spinners is het heel moeilijk deze verhoging door te voeren. Er gaat weinig om en de meeste biedingen zijn van dien aard, dat deze groote verliezen voor Spinners zouden meebrengen. Voor Madras gaat iets

om in 40er mule, terwijl de biedingen voor Calcutta voor ruwe en geverfde garens in de meeste gevallen veel te laag zijn. In getwijnde garens zijn enkele orders geplaatst voor het binnenland en de kantfabrieken hebben daarin enkele belangrijke contracten gesloten. Ook voor het buitenland heeft men 32/2 en 40/2 gekocht, terwijl voor Bombay verschillende orders in de nummers 30/2 tot 60/2 zijn afgesloten. Egyptische garens zijn wat lager en hoewel hierin enkele orders voor Indië zijn geboekt gaat er over het algemeen niet veel om. Calcutta vraagt naar 70/100er, maar de biedingen zijn in de meeste gevallen veel te laag. Wel vermeldt men, dat over het algemeen meer garens op oude contracten worden afgenomen, zoodat het verbruik in de weverijen eenigszins schijnt toegenomen te zijn. Met de pogingen om de productie van de Amerikaansche spinnerijen te controleren, schiet het nog niet hard op. Er komen moeilijkheden van alle kanten en het zal zeker heel wat tijd en geduld eischen, voor men een oplossing voor al deze moeilijkheden zal hebben gevonden.

In de doekmarkt is weinig verandering te vermelden. Prijzen zijn vaster maar de overzeesche markten volgen deze hogere prijzen niet, zoodat het steeds moeilijker wordt tot zaken te komen. Wel zijn er veel aanvragen aan de markt maar uit Indië komen minder biedingen binnen. Te Calcutta schijnt men het voorloopig eens weer te willen aanzien en de meeste aanvragen, die nog komen zijn van Bombay en Madras. De belangstelling van China is wat minder, hoofdzakelijk in verband met de nieuwjaarsfeesten. Over het algemeen gaat er in manufacturen ook weinig om en voor fabrikanten is het dikwijls zeer moeilijk zaken af te sluiten, vooral ook omdat spinners zeer vasthoudend zijn gestemd. Alleen voor zeer vlugge levering kan men nog wel behoorlijke prijzen maken, doch over het algemeen is er een gebrek aan vertrouwen in de tegenwoordige kostprijzen, hetgeen ook wel eenigszins te begrijpen is.

	30 Jan. 6 Feb.	Oost. koersen.	29 Jan. 5 Feb.
Liverpoolnoteringen.		T.T. op Indië	1/5 ^a 1/5
F.G.F. Sakellarides	23,30 23,30	T.T. op Hongkong	2/4 ¹
G.F. No. 1 Omra	13,00 13,15	T.T. op Shanghai	3/4 3/3 ^{7/8}

1) Feestdag.

Noteering voor Loco-Katoen.

(Middling Uplands.)

	8 Febr. 1924	1 Febr. 1924	25 Jan. 1924	8 Febr. 1923	8 Febr. 1922
New York voor Middling ...	33,50 c	34,— c	33,45 c	27,85 c	17,40 c
New Orleans voor Middling	33,38 c	33,63 c	33,50 c	28,50 c	15,75 c
Liverpool voor Fy Middl. ...	19,39 d	19,67 d	19,81 d	15,83 d	9,61 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaanse havens. (In duizendtallen balen. *)

	1 Aug. '23 tot 8 Febr. '24		Overeenkomstige periode	
	1922-'23	1921-'22	1922-'23	1921-'22
Ontvangsten Gulf-Havens.	5.545	4.701	4.066	
Atlant. Havens	1.390	1.088	956	
Uitvoer naar Gr. Brittannië	2.179	1.965	1.890	
" " 't Vasteland	443	369	688	

Voorraden.

(In duizendtallen balen. *)

	8 Febr. '24		Overeenkomstig tijdstip	
	1923	1922	1923	1922
Amerik. havens	877	888	1.127	
Binnenland	891	1.079	1.431	
New York	—	—	—	
New Orleans	—	—	—	
Liverpool	540	459	580	

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk.)

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
9 Febr. 1924	158.000	22.275	641.000	25.500	6 7/8
2 " 1924	225.000	20.300	774.000	25.000	6 5/8
26 Jan. 1924	282.000	19.750	754.000	25.000	6 5/8
9 Febr. 1923	1.325.000	21.650	2.095.000	23.600	5 31/32

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
9 Febr. 1924....	42.000	2.538.000	212.000	6.267.000
9 Febr. 1923....	48.000	2.087.000	183.000	4.936.000

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 Februari 1924 in duizenden balen.

	1924	1923	1922	1921	1920
Voorraad in Europa...	1.340	2.122	1.740	2.000	2.308
Stoomend { Brazilië ..	776	631	901	480	620
n. Europa { Oost-Indië.	37	11	28	—	?
	2.153	2.764	2.669	2.480	2.928
Voorraad Ver. Staten	662	820	1.386	1.647	1.322
Stoomend } naar					
Ver. Staten } Brazilië ..	426	582	438	712	444
	3.241	4.166	4.493	4.839	4.694
Voorraad in Rio	228	1.349	1.896	421	369
„ „ Santos ..	705	2.199	2.847	3.479	4.227
„ „ Bahia ..	46	25	53	38	19
Totaal	4.220	7.739	9.289	8.777	9.309
Op 1 Januari	4.467	7.980	9.403	8.765	9.870
	1923	1922	1921	1920	1919
Op 1 Juli	5.340	8.639	8.700	6.750	10.336

NEDERLANDSCH-INDISCHE THEE.

(Opgave Pakhuismeesteren van de Thee.)

(Herleid tot 1/1 Kisten.)

Voorraad 31 December 1923	40.058
Sedert aangevoerd	23.818
	63.876
Sedert afgeleverd	21.593
Voorraad heden	42.283
Waarvan in de eerste hand	12.614

Amsterdam, 31 Januari 1924.

KAPOK.

(Opgave van de Makelaars Gebrs. van der Vies, Amsterdam.)

Kapokstatistiek op 31 Januari 1924.

Importeurs:	Voorr.		Aanv.		Verk.		Voorr.	
	1 Jan. 1924	31 Jan.	1 Jan. 1924	31 Jan.	1 Jan. 1924	31 Jan.	1 Jan. 1924	31 Jan.
H. G. Th. Crone.....	—	335	335	—	—	—	—	—
Edgar & Co.....	—	313	313	—	—	—	—	—
Van Eeghen & Co.....	—	154	154	—	—	—	—	—
N.V. Handel en Cultuur Mij. v/h. Smidt & Amesz q.q. Edgar & Co's Handel	115	714	580	249	—	—	—	—
Mij. Soerabaja	—	88	62	26	—	—	—	—
Landb. Mij. „Geboegan“ ..	—	58	58	—	—	—	—	—
Maintz Producten Handel.	311	1551	1371	491	—	—	—	—
Mirandolle, Votte & Co...	—	271	—	271	—	—	—	—
Wm. H. Müller & Co.	—	420	420	—	—	—	—	—
Ned. Kolon. Handelsveren.	33	—	—	33	—	—	—	—
Weise & Co.....	—	1970	1970	—	—	—	—	—
Order.....	459	5874	5263	1070	—	—	—	—

RUBBER.

De stemming bleef in de afgelopen week tamelijk onveranderd. Slecht kleine fluctuaties in de prijzen vonden plaats.

De slotnoteeringen zijn: einde voorafgaande week:

Smoked Sheets Februari	73 ct.	73 ct.
„ „ Febr./Mrt	73½ „	73½ „
„ „ April/Juni	75 „	74 „
Prima Crêpe Februari	73 „	73 „
„ „ Febr./Mrt	73½ „	73½ „
„ „ April/Juni	75 „	74 „

12 Februari 1924.

COPRA.

De markt was gedurende de afgelopen week flauw gestemd, met vrij veel aanbod, terwijl consumenten nagenoeg niet kochten.

De noteeringen zijn:

Nederl. Ind. f.m.s.	November/Januari	„ „	35,—
„ „ „	December/Februari	„ „	34½
„ „ „	Januari/Maart	„ „	34¼
„ „ „	October/December	afl. f	35¾

11 Februari 1924.

STEENKOLEN.

De zaken op de kolenmarkt zijn, ten gevolge van de laatste spoorwegstaking in Engeland, nog niet tot hun gewonen gang teruggekeerd en dat de prijzen zoo hoog kunnen blijven als ze zijn, is voor een gedeelte te wijten aan de vrees, die velen koesteren, dat er een transportwerkersstaking en, tegen 1 April a.s., ook nog een mijnwerkersstaking voor de deur staat. In Westfalen komt de productie hoe langer hoe meer op gang en de alles beheerschende vraag aldaar is: zal de overeenkomst met de Micum worden gecontinueerd?

De prijzen zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde	f 16.25
Durham Ongezeefde	„ 17.—
Cardiff Ongezeefde	„ 19.—
Schotsche Gezeefde	„ 16.50
Westfaalsche Vetförder	„ 17.25
„ Vetstukken	„ 19.25
„ Smeenootjes	„ 18.75
„ Gasvlamförder	„ 17.25
„ Gietcokes	„ 29.25

Alles per ton van 1000 KG., franco station Rotterdam/Amsterdam. Markt onregelmatig.

12 Februari 1924.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Stan-daard	Koper Electro-lytisch	Tin	Lood	Zink
11 Febr. 1924..	62.10/-	67.5/-	266.2/6	34.-/-	36.2/6
4 „ 1924..	60.12/6	65.17/6	251.7/6	32.17/6	35.2/6
28 Jan. 1924..	62.5/-	68.5/-	249.-/-	32.-/-	35.5/-
21 „ 1924..	61.7/6	67.10/-	255.5/-	32.2/6	35.12/6
12 Febr. 1923..	65.15/-	72.15/-	186.2/6	28.7/6	35.2/6
20 Juli 1914..	61.-/-	—	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

Over het algemeen zijn de vrachten vast en speciaal van La Plata. Vandaar is een zeer groot aantal booten opgenomen voor diverse posities tegen aanzienlijk hogere vrachten; ook is gedurende de laatste dagen een rijzing ontstaan in de vrachten van de Zwarte Zee, welke tot nu toe op het peil van December waren gebleven. De vrachten van Noord-Amerika naar hier zijn ook iets opgelopen.

Wat Noord-Amerika aangaat is een boot bevracht van de Northern Range naar U.K./Cont. tegen 4/- per quarter 20 Febr.—10 Maart ligdagen en van Hampton Roads is \$ 4 voor steenkolen betaald voor een Maart-boat. Van de Gulf naar La Plata is ruimte opgenomen voor pitchpine tegen 150/- en 152/6 per std., terwijl van de Westkust van Noord-Amerika booten bevracht zijn naar U.K./Cont. tegen 40/- voor Maart-aflading. De vraag voor ruimte naar Japan is nu reeds aanzienlijk minder en bevrachtingen vonden niet plaats.

Zooals reeds gezegd, waren de afsluitingen van La Plata zeer groot; voor prompte booten kon 35/- en zelfs 37/6 worden bedongen, terwijl thans voor middelmatige groote Maart-booten 30/- is te krijgen en voor grootere booten, welke in dezelfde positie zijn 29/-. Voor April daarentegen is niet hooger dan tegen 26/6 af te sluiten. Van de nitraat-havens vonden geen bevrachtingen plaats.

Er werden meerdere booten met kolen bevracht van Zuid-Afrika naar het Oosten, nl. tegen 16/3 naar Aden en tegen 15/- naar Bombay, resp. voor Maart- en Februari-aflading.

Ook de vrachten van Voor-Indië zijn iets opgelopen. Er is een boot afgesloten tegen 30/- en eenige tegen 28/- van Bombay op dead weight.

De vrachten van de Zwarte Zee zijn opgelopen tot 15/- naar Rotterdam, direct met 3 Maart cancelling en 13/6 naar West-Italië voor Februari/Maart-aflading.

Van Alexandrië is niet meer dan 10/6 te bedingen per 60 kub. voet naar Hull of Londen.

Wat de uitgaande vrachten van Engeland betreft, kan opgemerkt worden, dat deze ook vast zijn en speciaal naar de Middellandsche Zee en naar La Plata. Naar Genua is 11/- betaald en naar Port Said ook 11/-, beide voor prompte

belading. Voor een prompte boot naar La Plata down river is een boot tegen 14/6 afgesloten.

Voor Maart-verschepingen waren de reeders gereserveerd, daar zij liever afwachten of een staking in de Engelsche havens al of niet zal uitbreken.

12 Februari 1924.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol kanaal	Rotterdam	Engeland
4-9 Febr. 1924	—	14/11 ²	14 ¹ / ₂ ³	3/9	27/4	27/4
28 J.-2 Febr. 1924	—	14/1 ²	14 ¹ / ₂	3/9	27/1	27/1
5-10 Febr. 1923	—	17/- ⁴	11 ³ / ₂	2/6	22/4 ¹ / ₂	22/4 ¹ / ₂
6-11 Febr. 1922	—	—	16 ³ / ₂	4/3	33/9	33/9
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 ¹ / ₂	1/11 ¹ / ₂	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Gothenburg
4-9 Febr. '24	5/3	11/-	10/7 ¹ / ₂	13/10	4/10 ¹ / ₂	7/9
28 J.-2 Febr. '24	5/1 ¹ / ₂	9/1 ¹ / ₂	10/1 ¹ / ₂	12/6	4/10 ¹ / ₂	—
5-10 Febr. '23	5/6	10/7	11/3	14/-	5/6	6/10
6-11 Febr. '22	7/-	13/3	15/6	13/6	6/3	9/-
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d.w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
4-9 Februari 1924..	29/6	33/6	33/9	27/6
28 Jan.-2 Febr. 1924..	29/-	36/3	33/9	27/6
5-10 Februari 1923..	23/-	27/6	32/6	35/-
6-11 Februari 1922..	—	—	—	—
Juli 1914..	14/6	16/3	25/-	22/3

¹) \$ per ton kolen. ²) Per ton d.w. ³) Am. cents per 100 lbs.
⁴) 15/3 per ton d.w. vrij laden en stuwen.
 Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.
 Overige noteringen per ton van 1015 KG.

RIJNVAART.

Week van 3-9 Februari 1924.

De aanvoeren van zeezijde waren zeer gering. Hoewel de beschikbare scheepsruimte zeer schaarsch was, kon er aan de behoefte voldaan worden. Evenals in de voorafgaande week sleepten vele schepen leeg naar de Ruhr. De daghuur voor groote schepen om in de Ruhr te laden bedroeg 2-2¹/₄ ct., voor kanaalschepen werd gemiddeld 2¹/₂ ct. betaald. De waterstand bleef in de tweede helft der week wassend. Naar den Bovenrijn kon op vollen diepgang afgeladen worden, naar den Bovenrijn moest eenigszins beperkt afgeladen worden.

Het sleeploon varieerde tusschen het 55 en 60 cts. tarief.

INKLARINGEN.

DELFIJL.

Landen van herkomst	Januari 1924		Januari 1923	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. Havens.	—	—	1	207
Groot-Brittannië	—	2.726	4	2.262
Duitschland	5	4.733	5	7.105
Litthauen	1	338	—	—
Zweden	—	—	5	749
Denemarken ...	—	—	2	644
Totaal	7	7.797	17	10.967
Nationaliteit				
Nederlandsche ..	3	430	10	8.948
Britsche	2	6.831	1	806
Duitsche	2	536	5	1.006
Zweedsche	—	—	1	207
Totaal	7	7.797	17	10.967

(A. van Dijk.)

IJMUIDEN.

Landen van herkomst	Januari 1924		Januari 1923	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	8	9.245	14	13.099
Groot-Brittannië	98	69.206	121	78.621
Duitschland	43	71.154	34	38.918
Noorwegen	3	1.069	4	2.071
Zweden	6	2.088	10	4.702
Denemarken	6	4.043	6	2.267
Rusl.-Oostz.hav.	—	—	1	1.797
Finland	8	4.787	5	3.243
België	10	11.144	4	1.568
Frankrijk	8	4.824	8	4.120
Spanje	10	9.092	5	3.762
Portugal	2	1.699	3	2.079
Italië	2	2.164	1	976
Levant	2	2.765	3	2.693
Rusl.-Zwarte Zee	2	5.061	—	—
Roemenië, Bulg..	—	—	1	1.625
And. Midd. Zeeh.	7	11.537	2	3.468
Senegal, Dakar .	—	—	3	4.541
Ov.Westk.Afrika	4	8.495	3	5.347
Voor-Indië	1	5.218	—	—
Ned. Oost-Indië.	12	50.745	11	43.923
And. Aziat. hav.	—	—	2	10.588
Vereen. Staten..	4	16.581	6	20.523
Midden-Amerika	3	4.497	—	—
Ned. West-Indië- Ned. Antillen.	2	3.681	5	9.716
Argent., Urug...	5	26.346	5	18.198
Chili	3	8.105	1	1.989
Totaal	249	333.546	258	279.834
Periode 1 Jan.— 31 Januari ¹)...	249	333.546	258	279.834
Nationaliteit				
Nederlandsche ..	132	214.849	124	159.938
Britsche	49	47.464	62	51.901
Duitsche	41	36.148	43	33.798
Noorsche	10	5.823	12	7.592
Fransche	—	—	4	2.479
Zweedsche	9	4.654	7	3.811
Deensche	2	5.742	1	524
Vereen. Staten .	3	13.958	3	11.021
Andere	3	4.908	2	8.770
Totaal	249	333.546	258	279.834

¹) 1913, 181 schepen met 200.208 N. R. T.

(Vereenigde Scheepsagenturen van Halverhout & Zwart en Zurmühlen & Co.)

VLISSINGEN.

Landen van herkomst	Januari 1924		Januari 1923	
	Aantal schepen	M ² .	Aantal schepen	M ² .
Groot-Brittannië	35	285.150	30	264.425
België	1	1.314	1	492
Italië ¹)	4	1.154	1	2.080
Levant ²)	—	—	13	8.363
Rusl.-Zwarte Z. ²)	19	13.713	—	—
Totaal	59	301.331	47	275.360
Nationaliteit.				
Nederlandsche .	{ 31	255.600	35	257.942
	{ 15	11.109		
Britsche	5	30.864	1	9.825
Duitsche	2	962	5	4.857
Noorsche	2	532	—	—
Belgische	4	2.264	6	2.736
Totaal	59	301.331	47	275.360

¹) Bijleggers. ²) Sleepbooten. (Barend Stofkoper & Co.)